

Nr 42

Utlåtande i anledning av framställning från delegerade för riksdagens verk angående pensionsreglering för anställningshavare vid dessa verk.

Delegerade för riksdagens verk har i skrivelse den 6 maj 1959 anmält frågan angående pensionsreglering för anställningshavare vid dessa verk i anslutning till vad som kommer att gälla vid den övriga statsförvaltningen. Delegerade har därvid anfört följande.

Enligt beslut vid 1958 års B-riksdag (prop. B 31 jämförd med A 157; SU B 52; rskr B 79) skall den 1 juli 1959 genomföras en pensionsreglering för statsanställda m. fl. Kungl. Maj:t har genom nämnda beslut bemyndigats utfärda ett nytt pensionsreglemente, statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR), i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid propositionen 1958: 157 fogat författningsförslag ävensom att, med iakttagande av vissa för riksdagen redovisade huvudgrunder, utfärda erforderliga övergångs- och tilläggsbestämmelser till reglementet. Beslutet innefattar vidare bemyndigande för Kungl. Maj:t att — i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen förordats — utfärda erforderliga bestämmelser angående omreglering av pensioner till dem, som under tiden den 1 april 1958 — den 30 juni 1959 avgått med rätt till pension, samt av motsvarande familjepensioner. Därjämte har Kungl. Maj:t erhållit befogenhet att i överensstämmelse med vad i propositionen förordats meddela bestämmelser angående särskilda grunder för samordning av folkpension och pensioner, beviljade enligt tidigare bestämmelser. Enligt den överenskommelse, dagtecknad den 26 mars 1958, med statstjänstemännens huvudorganisationer, om grunderna för pensionsregleringen, vilken godkändes av riksdagen genom nämnda beslut, skall vidare från och med den 1 januari 1957 kompensation enligt vissa grunder utgå till innehavare av ordinarie och extra ordinarie anställningar, med vilka är förenad pensionsrätt enligt bl. a. 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente, för höjda folkpensionsavgifter. Bestämmelser angående här avsedd kompensation till tjänstemän inom den allmänna statsförvaltningen m. fl. har vad beträffar folkpensionsavgift för år 1957 av Kungl. Maj:t utfärdats genom kungörelsen 1958: 577.

Genom proposition nr 151 till årets riksdag har Kungl. Maj:t — efter en med tjänstemännens huvudorganisationer den 25 mars 1959, under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, träffad överenskommelse — framlagt förslag om att den pensionsreglering, som enligt förenämnda riksdagsbeslut skall genomföras den 1 juli 1959 för statsanställda m. fl., jämväl skall omfatta de grupper av icke-statsanställda, som nu är underkastade det s. k. SPA-reglementet. Propositionen innefattar också förslag angående vissa andra frågor, som sammanhänger med genomförandet av nämnda pensionsreglering och med den förutsatta gemensamma utbetalningen av personalpensioner och vissa förmåner på grund av socialförsäkring. I propositionen hemställes bl. a. om att riksdagen

skall antaga vid propositionen fogat förslag till statens pensionslöneförordning samt bemyndiga Kungl. Maj:t dels att vid utfärdandet av statens allmänna tjänstepensionsreglemente vidtaga vissa ändringar i förhållande till det av 1958 års B-riksdag godkända förslaget, dels utfärda kungörelse med särskilda bestämmelser angående tillämpning av sagda reglemente beträffande vissa ordinarie, medelst förordnande för viss tid tillsatta tjänster m. fl. i huvudsaklig överensstämmelse med ett vid propositionen fogat författningsförslag, dels att utfärda sådana tilläggs- och övergångsbestämmelser som erfordras i anslutning till pensionsregleringen, och dels att meddela de bestämmelser som erfordras för genomförande av den i propositionen förordade anordningen med basbelopp beträffande pensioner, beviljade enligt tidigare bestämmelser. Denna proposition har ännu ej behandlats i riksdagen.

Sedan förenämnda proposition 1958: 157 framlagts för riksdagen beslöt delegerade den 25 april 1958 att uppdraga åt bankdirektören i riksbanken Hjalmar Ekengren och expeditionschefen i civildepartementet Folke Ericson att verkställa utredning angående en pensionsreglering för anställningshavare vid riksdagens verk i anslutning till den pensionsreglering för anställningshavare vid statsförvaltningen i övrigt, varom förslag framlagts genom sagda proposition. Delegerade framhöll därvid angelägenheten av att de föreslagna pensionsbestämmelserna för statsförvaltningen i övrigt bringades i tillämpning vid riksdagens verk som om de automatiskt varit gällande vid dessa verk. Det borde därvid utredas, om och i vad mån särskilda bestämmelser kunde vara erforderliga för dessa verk. I direktiven för utredningen ingick också, att det skulle ankomma på utredningsmännen att bereda vederbörande personalorganisationer vid riksdagens verk tillfälle att framföra sina synpunkter, i den mån för riksdagens verk speciella frågor föreläge, som berörde till dessa organisationer ansluten personal.

Utredningsmännen har efter slutfört uppdrag med skrivelse till delegerade den 27 april 1959 överlämnat förslag angående pensionsreglering för anställningshavare vid riksdagens verk. Utredningsmännen har därvid anmält, att de tagit hänsyn även till de förslag som framlagts genom ovan berörda proposition 1959: 151. De ha vidare meddelat, att de haft överläggningar med representanter för Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion, varvid från organisationernas sida godtagits vad utredningsmännen förklarat sig vilja förorda hos delegerade.

Utredningsmännen har framhållit, att utvecklingen av den statliga pensionsregleringen gått i riktning mot allt större enhetlighet och att denna utveckling, såvitt angår den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen, lett till att ur såväl reell som formell synpunkt i princip enhetliga bestämmelser kommer att från och med den 1 juli 1959 genomföras för hela pensionsområdet. Utredningsmännen erinrar om att, såsom av det föregående framgår, huvudbestämmelserna skall finnas dels i statens pensionslöneförordning, antagen av Kungl. Maj:t och riksdagen, dels i statens allmänna tjänstepensionsreglemente och en kungörelse med särskilda bestämmelser angående tillämpningen av sagda reglemente beträffande vissa ordinarie, medelst förordnande för viss tid tillsatta tjänster m. fl., vilka båda sistnämnda författningar Kungl. Maj:t avses utfärda och vilkas huvudgrunder underställts riksdagen.

Vad beträffar pensionsförhållandena för anställningshavare vid riksdagens verk anser utredningsmännen uppenbart, att dessa -- i likhet med vad

hittills varit fallet — i materiellt hänseende bör i princip överensstämma med vad som i motsvarande hänseende gäller för övriga statstjänstemän. Efter konstaterande härav har utredningsmännen diskuterat frågan, huruvida nyssnämnda tre författningar bör formligen gälla även vid riksdagens verk eller om i sak med dem överensställande särskilda bestämmelser bör utfärdas med avseende å pensioneringen vid dessa verk. Utredningsmännen har därvid funnit att något formellt hinder för en lösning av frågan enligt det förra alternativet icke bör föreligga och att direkta fördelar ur praktisk synpunkt skulle vinnas genom en sådan anordning. Med hänsyn härtill har utredningsmännen förordat att beslut fattas om att förenämnda tre författningar skall göras direkt tillämpliga beträffande anställningar vid riksdagens verk.

Med en dylik lösning har utredningsmännen ansett vissa specialbestämmelser erfordras för riksdagens verk. Dessa, vilka intagits i en vid utredningsmännens skrivelse fogad bilaga, skulle i huvudsak innebära följande.

Nuvarande särregler bör bibehållas för ledamot av riksbankens direktion och riksgäldsdirektör, som avgår från sin tjänst för att tillträda statsrådsämbete, samt för riksdagens justitieombudsman och militieombudsman.

Vidare har utredningsmännen — under hänvisning till att i de nya pensionsförfattningarna angivits att i visst hänseende skall gälla vad Kungl. Maj:t föreskriver eller att en viss saklösning skall tillämpas i den mån ej Kungl. Maj:t annat föreskriver — föreslagit, i vilka fall de av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelserna automatiskt bör bli gällande vid riksdagens verk. Till denna grupp av stadganden har utredningsmännen hänfört 3 § 2 mom., 6 § tredje stycket, 8 § 1 mom. och 15 § statens allmänna tjänstepensionsreglemente. I övrigt förordar utredningsmännen att vad i ifrågavarande författningar sägs om Kungl. Maj:t i stället skall, då fråga är om anställningshavare vid riksdagens verk, avse delegerade. Utredningsmännen anser emellertid, att delegerade bör erhålla befogenhet att förordna att prövning av fråga, som eljest skolat ankomma på delegerade, i stället skall verkställas av annan myndighet vid riksdagens verk.

Utredningsmännen har vidare förutsatt att delegationen för pensionsutbetalning, vilken såvitt angår den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen kommer att få handlägga frågor om tillämpning av det nya systemet för samordning av personalpension och förmåner på grund av socialförsäkring m. m., skall få motsvarande uppgifter jämväl beträffande pensionärer vid riksdagens verk. Även i andra hänseenden bör enligt utredningsmännens uppfattning möjlighet hållas öppen för medverkan från andra statliga myndigheters sida i fråga om pensioneringen vid riksdagens verk. Utredningsmännen förutsätter att Kungl. Maj:t skall äga att, på framställning av delegerade, meddela härför erforderliga föreskrifter.

Utredningsmännen frambåller, att i sak samma övergångsreglering som för statsförvaltningen i övrigt bör gälla vid riksdagens verk, men att därutöver kan erfordras särskilda bestämmelser på grund av tidigare speciella förhållanden vid dessa verk. Med hänsyn härtill föreslår utredningsmännen att delegerade skall erhålla bemyndigande att meddela övergångsbestämmelser till pensionsregleringen för riksdagens verk. Vidare anser utredningsmännen att delegerade bör tillerkännas bemyndigande att — i likhet med vad i proposition 1959:151 föreslås för Kungl. Maj:t — vidtaga av pensionsregleringen betingade ändringar i pensions- och avlöningsbestämmelser.

Utredningsmännens förslag innefattar även att kompensation för förhöjda pensionsavgifter skall tillkomma tjänstemännen vid riksdagens verk efter samma grund och från samma tidpunkt som gäller inom statsförvaltningen i övrigt samt att delegerade skall erhålla bemyndigande att besluta härom.

Vad angår pensionsförmåner som utgår enligt nuvarande bestämmelser förutsätter utredningsmännen att samma regler skall gälla vid riksdagens verk som för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen och att riksdagen skall tillerkänna delegerade motsvarande bemyndigande som skall tillkomma Kungl. Maj:t att genomföra denna omreglering.

Slutligen har utredningsmännen föreslagit att delegerade skall erhålla enahanda befogenhet som tillkommer Kungl. Maj:t att bevilja pension i särskilda fall, där pensionsrätt inte föreligger enligt gällande pensionsbestämmelser.

Med överlämnande av utredningsmännens förslag (*Bilaga*) samt av protokoll fört vid överläggningarna den 27 april 1959 mellan utredningsmännen och representanter för tjänstemännens huvudorganisationer anför delegerade för egen del följande.

Såsom av det föregående framgår överensstämmer nuvarande pensionsbestämmelser för tjänstemän och arbetare vid riksdagens verk, om man bortser från vissa relativt oväsentliga undantag, helt med vad som gäller för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen. Utredningsmännens förslag innebär att detta förhållande skall bestå även i fortsättningen och ytterligare markeras genom att statens pensionslöneförordning, statens allmänna tjänstepensionsreglemente och kungörelsen om förordnandepension skall göras direkt tillämpliga vid riksdagens verk.

Delegerade biträder vad utredningsmännen sålunda och i övrigt föreslagit. Enligt delegerades uppfattning innebär förslagen, vilka godtagits av tjänstemännens huvudorganisationer, såväl reellt som formellt en tillfredsställande lösning för riksdagens verk.

Utskottet. Nuvarande pensionsbestämmelser för tjänstemän och arbetare vid riksdagens verk överensstämmer — om man bortser från relativt oväsentliga undantag — helt med vad som gäller för den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen. Delegerades förslag innebär att detta förhållande kommer att bestå även i fortsättningen; statens pensionslöneförordning, statens allmänna tjänstepensionsreglemente och kungörelsen om förordnandepension föreslås bli direkt tillämpliga vid riksdagens verk. Med hänsyn till vad delegerade anfört och de upplysningar utskottet i övrigt inhämtat anser sig utskottet böra biträda delegerades förslag. Utskottet har icke någon erinran mot vad som föreslagits angående bemyndigande för delegerade att förordna i fråga om tillämpning av statens pensionslöneförordning och statens allmänna tjänstepensionsreglemente m. m. beträffande anställningshavare vid riksdagens verk. Då delegerades framställning ej heller i övrigt givit anledning till erinran hemställer utskottet,

att riksdagen må

A. besluta att en pensionsreglering för anställningshavare vid riksdagens verk skall genomföras enligt i princip samma grunder som gäller för andra anställningshavare i statens tjänst,

B. bemyndiga delegerade för riksdagens verk att i huvud-

saklig överensstämmelse med det vid utredningsmännens betänkande såsom bilaga A fogade förslaget förordna i fråga om tillämpning av statens pensionslöneförordning och statens allmänna tjänstepensionsreglemente m. m. beträffande anställningshavare vid riksdagens verk, samt

C. besluta att delegerade för riksdagens verk skall såvitt angår dessa verk äga befogenhet motsvarande den, som enligt riksdagens bemyndigande tillkommer Kungl. Maj:t, att i anslutning till statens allmänna tjänstepensionsreglemente eller eljest meddela särskilda bestämmelser eller beslut i frågor rörande statlig personalpensionering och därmed sammanhängande frågor samt om kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Stockholm den 19 maj 1959

På bankoutskottets vägnar:

F. I. BOO

Närvarande:

från första kammaren: herrar Boo, Larsson, Nils Theodor, Domö, Strandler, Larsson, Åke, och Danmans;

från andra kammaren: herrar Sköldin, Regnéll, Eliasson i Sundborn, Bengtsson i Landskrona, Carbell, Ågren, Lindahl och Nordgren.

Till Delegerade för riksdagens verk

Genom beslut den 25 april 1958 uppdrogo delegerade för riksdagens verk åt bankdirektören i riksbanken Hjalmar Ekengren och expeditionschefen i civildepartementet Folke Ericson att verkställa utredning angående en pensionsreglering för anställningshavare vid riksdagens verk i anslutning till den pensionsreglering för anställningshavare vid statsförvaltningen i övrigt, varom förslag framlagts genom propositionen 1958: 157.

Enligt det nämnda dag hos delegerade förda protokollet vore det angeläget att de föreslagna nya pensionsbestämmelserna för statsförvaltningen i övrigt bringades i tillämpning vid riksdagens verk som om de automatiskt varit gällande vid dessa verk. Innan delegerade framlade förslag till riksdagen om tillämpning för riksdagens verk av det nya pensionssystemet, borde emellertid närmare utredas, om och i vad mån särbestämmelser kunde vara erforderliga för dessa verk. Det finge ankomma på utredningsmännen att bereda vederbörande personalorganisationer vid riksdagens verk tillfälle att framföra sina synpunkter, i den mån för riksdagens verk speciella frågor föreläge, som berörde till dessa organisationer ansluten personal. Utredningen skulle om möjligt bedrivas så skyndsamt, att förslag i ärendet kunde föreläggas riksdagen under 1958.

I enlighet med erhållet bemyndigande ha utredningsmännen åt e. o. byrådirektören i statens pensionsanstalt K.-E. Renström uppdragit att vara sekreterare vid utredningen.

Efter behandlingen vid 1958 års riksdag av frågan om pensionsreglering vid den allmänna statsförvaltningen m. m. återstodo vissa frågor, beträffande vilka fortsatta överläggningar förutsattes skola äga rum med vederbörande huvudorganisationer och som därefter skulle komma att bli föremål för riksdagsbehandling. De sålunda återstående frågorna berörde delvis de nya huvudförfattningarna rörande pensioneringen. Med hänsyn härtill funno utredningsmännen erforderligt att låta anstå med avlämnande av förslag i fråga om pensionsreglering för riksdagens verk till dess att större klarhet vunnits beträffande dessa frågor. Sedan berörda överläggningar lett fram till en den 25 mars 1959 träffad överenskommelse mellan representanter för civildepartementet och för huvudorganisationerna, ha emellertid förslag i hithörande frågor framlagts för riksdagen i en den 10 april

1959 beslutad proposition, nr 151. Berörda hinder för utredningens avslutande har därmed bortfallit.

Utredningsmännen få härmed till fullgörande av uppdraget överlämna förslag rörande pensionsreglering för anställningshavare vid riksdagens verk. Såsom av förslagen närmare framgår ha överläggningar förekommit mellan utredningsmännen, å ena sidan, och representanter för Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisationens statstjänstemanna-sektion, å andra sidan, varvid från organisationernas sida godtagits vad utredningsmännen förklarat sig vilja förorda hos delegerade för riksdagens verk. Innebörden härav överensstämmer helt med de nu överlämnade förslagen.

Stockholm den 27 april 1959

Hjalmar Ekengren

Folke Ericson

/K.-E. Renström

Förslag angående pensionsreglering för anställningshavare vid riksdagens verk

I. Gällande pensionsbestämmelser för anställningshavare inom den allmänna statsförvaltningen och vid riksdagens verk

Nu gällande pensionsbestämmelser för statsanställda inom den Kungl. Maj:t underställda förvaltningen har i stort sett ägt tillämpning sedan den 1 juli 1947. De för reguljär pensionering avsedda bestämmelserna innefattas väsentligen, vad beträffar tjänstemännen i 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen (1947: 416 och 417) och vad beträffar arbetarpersonalen i 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare (1947: 422 och 423), under det att föreskrifter angående en pensionering enligt mera summariska grunder av viss arbetarpersonal, som saknar pensionsrätt i egentlig mening, meddelats i en särskild kungörelse (1947: 490). Härutöver har i anslutning till pensionsreglementena utfärdats kungörelser med dels övergångsbestämmelser, dels tillämpningsföreskrifter till reglementena. Bland mera väsentliga ändringar, som vidtagits efter tillkomsten av nu berörda författningar, må här nämnas, att systemet med fix pensionsålder och anstånd med avsked uteslutande i mån av medgivande från myndighets sida år 1951 ersattes med ett system med pensioneringsperioder, som innebär att normalt den anställde själv inom en viss latitud äger bestämma tidpunkt för avgång med ålderspension. Bestämmelserna om periodsystemet har såvitt angår tjänstemännen inte intagits i själva tjänstepensionsreglementet utan meddelats i en särskild förordning (1951: 335) jämte till denna anslutande tillämpningsföreskrifter, utfärdade i författningsform eller genom kungl. brev. Slutligen gäller, att Kungl. Maj:t av riksdagen bemyndigats att i särskild ordning besluta om pension i individuella fall, närmast sådana i vilka pension ej kan utgå enligt nu nämnda författningsbestämmelser.

Även för anställningshavare vid riksdagens verk har nuvarande pensionsbestämmelser i stort sett ägt tillämpning sedan den 1 juli 1947. Tjänstemännen vid dessa verk har inordnats under särskilda av riksdagen antagna pensionsreglementen, betecknade som 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen för riksdagens verk. I förstnämnda reglemente har, i motsats till vad fallet är beträffande motsvarande för den allmänna statsförvaltningen gällande reglemente, år 1951 inarbetats bestämmelser om pensioneringsperioder. För arbetarpersonalen vid riksdagens verk har 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare och förenämnda kungörelse 1947: 490 med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst gjorts direkt tillämpliga, dock med vissa tillägg och undantag. I övrigt har delegerade för riksdagens verk med stöd av särskilt riksdagsbemyndigande meddelat olika övergångs- och tilläggsbestämmelser till pensionsbestämmelserna. Delegerade har däremot inte utverkat något bemyndigande att besluta om pension i individuella fall, motsvarande det som tillkommer Kungl. Maj:t, med påföljd att sådana pensionsfrågor fått särskilt underställas riksdagens prövning.

Oavsett hur pensionsbestämmelserna för anställningshavare vid riksdagens verk författningstekniskt utformats kan de sägas i allt väsentligt vara av samma innebörd som de bestämmelser, som gäller för övriga statsanställda. Vissa skiljaktigheter föreligger likväl.

Till viss del är skiljaktigheterna föranledda av olikheter mellan de personalkategorier, som finnes inom statsförvaltningen i allmänhet och vid riksdagens verk. Å ena sidan är naturligt nog antalet personalkategorier, för vilka erfordras speciella bestämmelser, mindre vid riksdagens verk än inom hela statsförvaltningen i övrigt. I den mån som separata pensionsbestämmelser utfärdats för riksdagens verk har det självfallet ansetts onödigt att i dessa medtagna stadganden för andra kategorier än som nu finnes vid dessa verk. Å andra sidan har ansetts påkallat att i viss, ehuru förhållandevis obetydlig utsträckning meddela speciella bestämmelser för riksdagens verk, till vilka direkt motsvarighet saknas inom den allmänna statsförvaltningen. Sålunda har för riksdagens justitie- och militieombudsmän meddelats vissa speciella regler i fråga om såväl förutsättningarna för rätt till pension som grunderna för beräkningen av förmånerna. Vidare har för ledamot av riksbankens direktion och för riksgäldsdirektören meddelats särskild bestämmelse om bibehållande av pensionsrätten i fall, där dylik tjänsteman på grund av tillträde av statsrådsämbete blir obehörig att inneha sin tjänst. Sistnämnda bestämmelse motsvaras för övrigt av en särregel i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente, tillämplig för bl. a. fall då justitieråd eller regeringsråd tillträder statsrådsämbete. Även på ett par andra punkter föreligger detaljavvikelser i materiellt hänseende.

Till en annan del är avvikelserna betingade av de organisatoriska förhållandena. Dessa har exempelvis medfört behov av olika föreskrifter i fråga om vilken myndighet som skall meddela beslut i olika hänseenden beträffande pensioneringen eller med denna sammanhängande frågor.

I övrigt inskränker sig skillnaderna mellan pensionsbestämmelserna för statsförvaltningen i allmänhet och för riksdagens verk till vad som är föranlett av olikheter i fråga om inom de båda områdena tidigare gällande bestämmelser. Då pension i allmänhet grundas på ett långvarigt tjänsteinnehav blir naturligt nog ofta olika pensionsbestämmelser successivt tillämpliga under anställningstiden, och då nya pensionsbestämmelser införes kan det inte undvikas att behov uppkommer att i ett eller annat hänseende modifiera dessa genom övergångsbestämmelser varigenom beaktas vad som tidigare gällt för ifrågavarande anställningshavare. Till följd av att överensstämmelsen mellan pensionsbestämmelserna för statsförvaltningen i allmänhet och för riksdagens verk under tidigare skeden varit långt mindre utpräglad, har övergångsbestämmelserna för de båda områdena kommit att uppvisa vissa olikheter. Sålunda gäller övergångsstadganden för riksdagens verk, till vilka motsvarighet saknas inom statsförvaltningen i övrigt, för vissa anställningshavare personligen, nämligen i fråga om tjänstemän bestämmelser om särskild pensionsålder för kvinnliga befattningshavare i vissa lönegrader och i fråga om vissa arbetare vid riksbankens pappersbruk och sedeltryckeri bestämmelser om speciella pensionsunderlag. Därjämte finnes vid riksdagens verk övergångsbestämmelser, som har mer eller mindre påtagliga motsvarigheter inom den allmänna statsförvaltningen.

II. Pensionsregleringen för anställningshavare inom den allmänna statsförvaltningen

Enligt beslut vid 1958 års riksdag (prop. B 31 jämförd med A 157; SU B 52; rskr B 79) skall den 1 juli 1959 genomföras en pensionsreglering för statsanställda m. fl. enligt av riksdagens godkända grunder. Kungl. Maj:t har genom nämnda beslut — som inte har avseende å anställningshavare vid riksdagens verk — erhållit en rad bemyndiganden att meddela bestämmelser rörande pensionsregleringen och med denna sammanhängande frågor. Olika återstående frågor har därefter upptagits i den till innevarande års riksdag avlätna propositionen nr 151. I denna har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till statens pensionslöneförordning, varjämte hemställts om bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela vissa bestämmelser i ytterligare ett antal avseenden angående pensioneringen och därmed sammanhängande frågor.

1958 års riksdagsbeslut och 1959 års proposition i ämnet innebära sammanfattningsvis, såvitt angår statsanställda,

I) beträffande *personalgrupper som skall direkt omfattas av pensionsregleringen:*

A) att Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen antaga ett vid prop. 1959: 151 fogat förslag till *statens pensionslöneförordning*,

B) att Kungl. Maj:t bemyndigats utfärda *statens allmänna tjänstepensionsreglemente* i huvudsaklig överensstämmelse med ett såsom bilaga A vid prop. 1958: 157 fogat författningsförslag samt hemställt om bemyndigande att vid reglementets utfärdande vidtaga ändringar i förhållande till nämnda förslag i huvudsaklig överensstämmelse med ett såsom bilaga A vid prop. 1959: 151 fogat förslag,

C) att Kungl. Maj:t hemställt om bemyndigande att utfärda *kungörelse med särskilda bestämmelser angående tillämpningen av statens allmänna tjänstepensionsreglemente beträffande vissa ordinarie, medelst förordnande för viss tid tillsatta tjänster m. fl.* i huvudsaklig överensstämmelse med ett såsom bilaga C vid prop. 1959: 151 fogat förslag,

D) att Kungl. Maj:t bemyndigats vidtaga redaktionella m. fl. ändringar i statens allmänna tjänstepensionsreglemente under de förutsättningar och i den omfattning, som gäller beträffande avlöningsreglementena, och hemställt om motsvarande bemyndigande beträffande bilagan till statens pensionslöneförordning samt den under C) nämnda kungörelsen ävensom om bemyndigande att vidtaga av pensionsregleringen betingade ändringar i pensions- eller avlöningsförfattningar, utfärdade med stöd av riksdagens beslut, samt

E) att Kungl. Maj:t bemyndigats att med iakttagande av i prop. 1958: 157 angivna huvudgrunder utfärda erforderliga övergångs- och tilläggsbestämmelser till statens allmänna tjänstepensionsreglemente samt med hänsyn till vad i prop. 1959: 151 förordats hemställt om generellt bemyndigande att meddela de tilläggs- och övergångsbestämmelser, som erfordras för genomförande av pensionsregleringen;

II) beträffande *pensioner enligt nuvarande eller tidigare pensionsbestämmelser:*

A) att Kungl. Maj:t bemyndigats att i överensstämmelse med vad i prop. 1958: 157 förordats meddela bestämmelser angående särskilda grunder för samordning av folkpension och ifrågavarande pensioner samt hemställt om bemyndigande att meddela de bestämmelser, som erfordras för genomförande av i prop. 1959: 151 förordad anordning med basbelopp beträffande pensioner, beviljade enligt dessa "äldre" bestämmelser, samt

B) att Kungl. Maj:t bemyndigats att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i prop. 1958: 157 förordats utfärda erforderliga bestämmelser angående särskild omreglering av pensioner till sådana personer, som under tiden den 1 april 1958—den 30 juni 1959 avgått med rätt till pension, samt av motsvarande familjepensioner;

III) beträffande *pensionsförmåner beviljade enligt nya eller äldre bestämmelser*: att Kungl. Maj:t hemställt om bemyndigande att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i prop. 1959: 151 förordats angående gemensam utbetalning av personalpension och folkpension m. m. meddela de föreskrifter, som må befinnas erforderliga.

Enligt särskilt beslut av 1958 års riksdag (1958 års statsverksprop. B bil. 2, p. 2, och bil. 14 jämförda med prop. A 158, SU B 14 och 12, rskr B 11 och 10) skall fr. o. m. den 1 januari 1957 kompensation enligt vissa grunder utgå för höjda folkpensionsavgifter. Kungl. Maj:t har bemyndigats att meddela närmare föreskrifter om beräkning och utbetalning av dylik kompensation m. m. Föreskrifter angående kompensation för år 1957 har meddelats i kungörelsen 1958: 577.

Beträffande *den allmänna bakgrunden till pensionsregleringen* må erinras om följande.

Aven om de bestämmelser, i vilka det nu gällande pensionssystemet för statsanställda inom den Kungl. Maj:t underställda förvaltningen är innefattat, endast är ett tiotal år gamla, har själva pensionsystemet i grundläggande hänseenden bestått i princip oförändrat under avsevärt längre tid. 1947 års pensionsreglering, vid vilken de nuvarande reglementena infördes, innebar nämligen i huvudsak endast sådana ändringar i dittills gällande bestämmelser, som erfordrades för att anpassa pensionsförmånernas storlek med hänsyn till löneläget efter den samtidiga lönerregleringen och för att åstadkomma en viss samordning med de folkpensioner, som enligt år 1946 fattat beslut skulle börja utgå år 1948. Redan vid 1947 års pensionsreglering stod det likväl klart, att en ingående och förutsättningslös prövning av grunderna för den statliga personalpensioneringen borde göras. De redan då aktuella frågorna berörde alla sidor av pensioneringsproblemet, sasom pensioneringens personella tillämplighet, förutsättningarna för att pensionsförmåner av olika slag skall utgå och avvägningen i olika hänseenden av förmånernas storlek.

Till det anförda kom dessutom efter hand omständigheter, som var okända då den statliga personalpensioneringen med dess i jämförelse med annan personalpensionering höga nivå och traditionella system med efterreglering av beviljad pension i huvudsaklig takt med allmän löneökning på sin tid utformades. Vid 1947 års pensionsreglering hade man närmast räknat med folkpensionerna som nominellt fixa belopp. Som bekant dröjde det emellertid inte länge förrän indexreglering av folkpensionerna genomfördes, och dessutom tillkom realhöjningar av folkpensionerna i olika etapper. Genom

planerna angående den fortsatta utbyggnaden av folkpensioneringen och aktualiserandet av frågan om allmän tilläggspensionering har problemställningarna beträffande den statliga personalpensioneringen i grunden förändrats.

Beträffande *pensionsregleringsarbetet* må nämnas följande.

Den översyn av det statliga personalpensionssystemet, som sålunda erfordrades, har utförts av *1951 års pensionsutredning*. Samtidigt med att allmänna pensionsberedningen framlade sitt betänkande om utbyggnad av folkpensioneringen och angående tilläggspensionering ("Förbättrad pensionering", SOU 1957:7) avlämnade 1951 års pensionsutredning principförslag angående samordning av statlig personalpensionering och olika former av allmän pensionering.

Efter en förutsättningslös diskussion av frågorna om motiven för samordning av personalpensionering och allmän pensionering och en inventering av olika möjligheter att uppnå ett ur skilda synpunkter lämpligt verkande samordningssystem, varvid diskuterades såväl en samordning på socialförsäkringssidan som en samordning på personalpensionssidan, förordade 1951 års pensionsutredning enhälligt — och utan erinran från pensionsberedningens olika ledamöter, som beretts tillfälle att i förväg ta del av förslaget — att samordningen skulle ske på personalpensionssidan med tillämpning av vad som betecknades som *bruttometoden*. Enligt denna skall i princip samordning med alla slags socialförsäkringsförmåner — såväl vad beträffar folkpensionering och yrkesskadeförsäkring m. m. som i fråga om en allmän tilläggspensionering — åstadkommas genom att personalpensioneringen utformas så att den lämnar garanti för att de berörda pensionstagarna skall uppnå sammanlagda förmåner enligt ett visst bestämt förmånssystem. Detta förmånssystem borde enligt utredningens förslag bestämmas efter förhandlingar med personalorganisationerna.

I utredningens förslag angående införande av bruttometoden ingick även ett förordande av *gemensam utbetalning* av statlig personalpension och förmåner på grund av allmän pensionering.

I överensstämmelse med vad 1951 års pensionsutredning förordat har det nya statliga pensionssystemet i allt väsentligt utformats på grundval av *förhandlingar* med de statsanställdas huvudorganisationer. Under det att i tidigare sammanhang vederbörande statliga utredningsorgan fullgjort sitt uppdrag genom avlämnande av särskilt betänkande i ämnet har därvid kommit till användning anordningen, att ett arbetsutskott inom 1951 års pensionsutredning enligt uppdrag av chefen för civildepartementet ställt till departementschefens förfogande vid pensionsförhandlingarna och direkt medverkat vid dessa.

De överläggningar angående pensionsregleringen, som sålunda upptogs mellan representanter för å ena sidan civildepartementet och å andra sidan Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion, ledde den 26 mars 1958 till en uppgörelse angående huvudgrunderna för ett nytt statligt personalpensionssystem. Överenskommelsen innefattas till denna del i förslag till *statens allmänna tjänstepensionsreglemente* och till *statens pensionslöneförordning*. Vidare avser över-

enskommelsen vissa grunder angående *dels* folkpensionsordning beträffande pensioner enligt de hittillsvarande bestämmelserna, *dels* omreglering av pensioner i fall, där avgången ägt rum under tiden den 1 april 1958—den 30 juni 1959, *dels* kompensation för höjning av folkpensionsavgifterna.

1958 års förut nämnda riksdagsbeslut innebar i sak, att överenskommelsen — som träffats under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — godtogs av statsmakterna. Vad beträffar statens pensionslöneförordning förutsattes dock, att förslag angående dennas lydelse senare skulle underställas riksdagen för antagande.

Det vid 1958 års riksdag fattade pensionsregleringsbeslutet — som över huvud taget inte avsåg sådana icke-statliga anställningshavare, som f. n. pensioneras genom statens pensionsanstalt med tillämpning av det s. k. SPA-reglementet — innebar inte heller i övrigt en helt uttömmande reglering av de inom den allmänna statsförvaltningen föreliggande pensionsfrågorna. Sålunda lämnades vid nämnda beslut den frågan öppen, huruvida i det nya pensionssystemet skulle ingå s. k. förordnandepensionsrätt, innefattande bl. a. viss rätt till genast börjande pension vid frivillig förtidsavgång. Vidare erfordras komplettering av fjolårets beslut, som gäller huvudgrunderna för det nya pensionssystemet, med ställningstagande till en rad frågor angående den närmare utformningen av pensionsreformen. Dessa frågor är till stor del av den arten, att de med stöd av riksdagens bemyndigande kan avgöras av Kungl. Maj:t, men vissa av dem har dock ansetts böra underställas riksdagen. Bl. a. har ansetts böra för riksdagen anmälas vissa frågor angående omläggning av systemet för anpassning av äldre pensioner efter utvecklingen av å ena sidan den allmänna prisnivån och å andra sidan folkpensionsförmånerna m. m. ävensom vissa spörsmål, vilka sammanhänger med den förut nämnda anordning med gemensam utbetalning av personalpension och folkpension m. m., som vid beslutet om pensionsreformen förutsattes skola genomföras.

Beträffande de sålunda efter 1958 års beslut kvarstående frågor har förekommit ytterligare överläggningar mellan representanter för civildepartementet och för personalorganisationerna i samband med det fortsatta pensionsregleringsarbetet. Jämväl härvid har arbetsutskottet inom 1951 års pensionsutredning medverkat. Den 25 mars 1959 har — under förbehåll för godkännande av Kungl. Maj:t och riksdagen — träffats överenskommelse i bl. a. de frågor, som är beroende av riksdagens beslut. Överenskommelsen avser bl. a. slutligt förslag till statens pensionslöneförordning, förslag till ändringar i det vid prop. 1958: 157 fogade förslaget till statens allmänna tjänstepensionsreglemente och förslag i frågan om förordnandepensionsrätt. Ändringarna i förslagen till pensionslöneförordning och pensionsreglemente är väsentligen föranledda av att dessa författningar nu avses skola gälla även för de förut nämnda icke-statliga SPA-grupperna.

Förslag i enlighet med överenskommelsen i dessa frågor jämte vissa andra med pensionsregleringen sammanhängande frågor av i huvudsak administrativ art har härefter genom prop. 1959: 151 anmälts för riksdagen och är nu föremål för dess prövning.

III. Den beslutade pensionsregleringens huvudsakliga materiella innebörd

A. Pensionsförhållandena för personal, som omedelbart omfattas av pensionsregleringen

Såsom framgår av det föregående skall den nya pensioneringen regleras genom två huvudförfattningar, statens allmänna tjänstepensionsreglemente (SPR) och statens pensionslöneförordning. Tjänstepensionsreglementet innehåller bestämmelser om såväl egen- som familjepensionsrätt, och termen tjänstepension får ett i enlighet härmed förändrat innehåll, så att däri innefattas statlig personalpensionsrätt över huvud på grund av anställning inom reglementets tillämpningsområde. Till de nämnda huvudförfattningarna ansluter enligt prop. 1959: 151 den förenämnda kungörelsen angående förordnandepensionsrätt. Härtill skall komma tilläggs- och övergångsbestämmelser. Denna författningens mässiga reglering innebär en stark koncentration av bestämmelserna i förhållande till den nuvarande anordningen med ett jämförelsevis stort antal författningar för skilda tillämpningsområden. På grund av att det nya pensionssystemet omspannar ett mycket stort område med vitt skilda verksamhetsgrenar och organisationsförhållanden m. m. har emellertid i de nya pensionsförfattningarna förutsatts skola ingå särskilda bestämmelser för vissa förvaltningsområden och personalgrupper. Vad angår pensionsreglementet är särbestämmelserna upptagna i en särskild paragraf — 17 § enligt det vid prop. 1959: 151 fogade författningsförslaget — varjämte i den bilaga till reglementet, som förutsättes i nämnda förslag, markeras i vilka fall respektive särbestämmelser är tillämpliga. Från dessa specialbestämmelser bortses i det följande.

Pensionsreglementets tillämpningsområde. Förutsättningar för reglementets tillämpning (1 och 3 §§ reglementet samt bilagan till reglementet). Det nya pensionsreglementet skall, såvitt angår den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen, omfatta all lönegradsplacerad personal och arbetarpersonal med i princip minst halvtidstjänstgöring. "Arvodister" m. fl. skall, om de i fråga om arbetsuppgifter och tjänstgöringsförhållanden är jämförliga med lönegradsplacerade tjänstemän, kunna genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t inordnas under reglementet, varvid erforderliga undantag från eller tillägg till reglementet skall kunna göras. Anledningen till att gruppen arvodister inte automatiskt får pensionsrätt är, att denna grupp är mycket heterogent sammansatt och att inom densamma finnes anställningshavare, för vilka gäller helt andra förhållanden än för reguljära tjänstemän. Kungl. Maj:t har genom ett den 20 mars 1959 dagtecknat cirkulär (nr 72) anmodat statsmyndigheterna att ingiva uppgifter för prövning av fråga om pensionsrätt för nu berörda anställningshavare. Vid den fortsatta behandlingen av dessa frågor kommer enligt cirkuläret överläggningar med vederbörande personalorganisationer att i erforderlig omfattning upptagas genom civildepartementets försorg.

De nya grunderna angående pensioneringens tillämplighet innebär beträffande *tjänstemän* i huvudsak en utvidgning att omfatta andra kategorier än innehavare av ordinarie och extra ordinarie tjänst, varjämte pen-

sionsrätt skall tillkomma ordinarie tjänstemän tillsatta medelst förordnande tills vidare, vilka f. n. inte har pensionsrätt i nämnda egenskap. Vad angår *arbetare* innebär det nya systemet såtillvida en utsträckning av pensionsrätten som även sådana arbetare, som hittills endast kunnat få pension enligt de s. k. summariska pensionsbestämmelserna, får formlig pensionsrätt enligt det nya reglementet.

För ordinarie och extra ordinarie tjänstemän skall liksom f. n. pensionsrätten vara direkt knuten till anställningsformen. Beträffande andra anställningshavare är inträdet av pensionsrätt beroende av att vissa särskilda villkor är uppfyllda. Delvis är härvid fråga om sådana villkor, som i praktiken gäller även för innehavare av ordinarie eller extra ordinarie tjänst på grund av förutsättningarna för innehav av sådan tjänst, men därutöver har som särskilt villkor för pensionsrätt angivits, att tjänstgöring skall ha fullgjorts i viss minsta omfattning. Detta villkor angående kvalifikationstid — som i motsats till motsvarande för arbetare nu gällande villkor skall upprätthållas fortlöpande — innebär, att anställningshavaren skall under den senaste perioden av 36 kalendermånader i anställning som avses i reglementet kunna återropa tjänstgöring (eller vad därmed enligt särskilda regler likställes) under sammanlagt minst 21 eller, för den som tidigare varit underkastad statliga pensionsbestämmelser, 9 månader.

Enligt reglementet äger Kungl. Maj:t, där så finnes påkallat med hänsyn till förhållandena inom visst förvaltningsområde eller särskilda skäl därtill eljest föreligger, förordna, att i stället för vad i reglementet angives i fråga om halvtidstjänstgöring och kvalifikationstid skall helt eller delvis gälla andra villkor beträffande sysselsättningsgrad och tidigare fullgjord tjänstgöring. Det har förutsatts, att avvikelser från reglementets villkor angående minst halvtidstjänstgöring och kvalifikationstid i allmänhet inte skall göras. Möjligheten att meddela särbestämmelser har tillskapats med tanke på dels vissa personalgrupper, som hittills kunnat enligt reglemente eller särskilda bestämmelser tillerkännas pension vid något lägre sysselsättningsgrad än halvtid, dels vissa slags anställningar, vid vilka arbetsförhållandena är sådana, att de i reglementet intagna bestämmelserna inte lämpligen kan tillämpas beträffande dem.

Avgångsskyldighet m. m. (4 och 5 §§ reglementet). Nuvarande system med pensioneringsperioder bibehålles, likaså nu gällande principer angående anställningarnas inplacering i de skilda pensioneringsperioderna. Vad beträffar anordningen med anstånd med avsked slopas dock nuvarande formella begränsning av anståndstidens längd, och vidare underlättas anstandsfrågornas behandling genom viss procedurmässig förenkling.

De nya reglerna om avgångsskyldighet på grund av sjukdom innebär vissa ändringar i förhållande till vad som nu gäller. Å ena sidan utvidgas avgångsskyldigheten så att den kan göras gällande jämväl gentemot den, som varit sjukledig under två år och beträffande vilken enligt medicinalstyrelsens bedömande föreligger såväl sannolikhet för att han inte kan återinträda i arbete inom ytterligare ett år som ovisshet angående vidare utveckling av arbetsförmågan. Å andra sidan göres rätten till sjukpension generell beroende av att anställningshavaren av vederbörande myndighet förklarats skyldig att avgå. Rätten till sjukpension skall m. a. o. inte såsom f. n. kunna vara betingad av rent medicinska indikationer, utan för att rätten skall uppkomma erfordras dessutom, att det inte befinnes lämpligt

att bibehålla vederbörande i anställningen eller att överföra honom till annan med statlig pensionsrätt förenad anställning.

Enligt gällande bestämmelser har den som sjukpensionerats rätt att uppbära sjukpension även om han skulle ha tillfrisknat och fått ny anställning. Enligt de nya grunderna skall Kungl. Maj:t kunna i sådana fall förordna om att sjukpension skall upphöra att utgå, under förutsättning att sjukpensionstagaren kan erbjudas ny anställning inom det statliga pensioneringsområdet, vilken är likvärdig med den anställning han innehade vid sjukpensioneringen.

Pensionsrättens allmänna innebörd (6 § reglementet). Såsom i det föregående angivits grundas personalpensionsrätten enligt det nya reglementet på den s. k. bruttometoden i vad gäller samordning av personalpensionen med folkpension eller annan pension eller ersättning, som utgår på grund av socialförsäkring eller därmed jämförlig anordning. Innebörden härav är, att i de enligt reglementet avvägda förmånerna skall enligt vissa regler ingå de socialförsäkringsförmåner m. m. av nyss avsett slag, som samtidigt må tillkomma pensionstagaren. I form av personalpension utgår m. a. o. vad som i varje särskilt fall och vid varje särskild tidpunkt erfordras för att den med personalorganisationerna avtalade bruttonivån (vilken i princip avser de sammanlagda förmånerna av personalpension och allmän pension) skall uppnås. De pensionsförmåner, som tillkommer de berörda pensionstagarna, blir på grund av bruttosystemet i princip opåverkade av utvecklingen av folkpensionering och annan allmän pensionering.

Bruttosystemet kommer i reglementet till formellt uttryck i 6 §. I bruttonivån skall ingå alla förmåner på grund av folkpensionering och annan socialförsäkring, i den mån inte Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut annat föreskrivit. De överenskomelser, som i samband med arbetet på detaljutförningen av pensionsregleringen träffats mellan representanter för civildepartementet och för de statsanställdas huvudorganisationer, innefattar bl. a. ett förslag till tilläggsbestämmelser till 6 § reglementet angående de närmare grunderna för samordningen. Förslaget finnes i sammandrag redovisat i den till årets riksdag avlätna propositionen nr 151. De praktiskt viktigaste undantagen från den rena bruttometoden är, dels att beträffande reglementsformån, som är avkortad på grund av tjänsteårsbrist, inte skall i bruttobeloppet inräknas större belopp av socialförsäkringsformån än det belopp, sådan formån skulle ha haft, om den avkortats i samma grad som reglementsformånen, dels att för änka och fränskild hustru skall från samordning "friläggas" för tid före 67 års ålder hälften av ett belopp lika med folkpensionens "äktamakebelopp" och för tid därefter hälften av vederbörandes folkpension.

Den omständigheten att i tilläggsbestämmelser till 6 § reglementet skall särskilt uppräknas de socialförsäkringsförmåner m. m., med vilka samordning skall ske, innebär inte att någon ändring är avsedd i fråga om de i 6 § angivna samordningsprinciperna, enligt vilka varje socialförsäkringsformån skall ingå i bruttopensionsförmånerna, om och i den man ej Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut annat föreskrivit. Preciserings- och tilläggsbestämmelserna av vilka socialförsäkringsförmåner, som vid varje tid skall beaktas, är betingad av bl. a. administrativa skäl. Vid tillkomst av nya socialförsäkringar m. m. skall således tilläggsbestämmelserna kompletteras beträffande de nya förmånerna, om inte annat särskilt beslutas.

Pensionsrätten för partiellt arbetsföra (8 § reglementet). De partiellt arbetsföras ställning i pensionshänseende förbättras enligt det nya systemet. Anställda av den kategori får sålunda samma rätt som andra anställda till ålderspension och från 65 års ålder utgående livränta samt sådana pensionsförmåner i övrigt, beträffande vilka bristen i hälsotillståndet finnes uppenbarligen sakna betydelse. Rätt till sjuk- och familjepensionsförmåner enligt reglementet förvärfvas inte i andra fall av partiellt arbetsföra, med mindre detta följer av särskilda föreskrifter härom, som Kungl. Maj:t avses skola meddela. Frågan om utformningen av sådana föreskrifter har ännu ej upptagits till behandling vid de överläggningar mellan representanter för civildepartementet och för personalorganisationerna, som ingår som ett led i det pågående pensionsregleringsarbetet.

Pensionsunderlag (pensionslöneförordningen och 9 § reglementet). I fråga om avvägningen av pensionernas storlek med hänsyn till vederbörandes löneställning innebär de nya pensioneringsgrunderna stora förändringar i både formellt och reellt hänseende.

Enligt *nuvarande bestämmelser* gäller i fixa belopp angivna pensionsunderlag för de olika lönegraderna m. m. Dessa pensionsunderlag motsvarar, oavsett vederbörandes stationeringsort, i princip två tredjedelar av den för ortsgrupp 2 gällande grundlönen enligt 1947 års löneplan, med vissa modifikationer, bl. a. på grund av de i underlagen inarbetade s. k. utjämningsstilläggen, vilka sammanhänger med det nuvarande systemet för folkpensionssamordningen. Underlagen utgör ett slags grundbelopp av pension, till vilka kan läggas s. k. rörligt tillägg. För nu utgående statliga pensioner beräknas det rörliga tillägget efter 80 procent av tilläggsunderlaget, vilket i allmänhet sammanfaller med pensionsunderlaget men för högre pensioner begränsas genom en maximering till 1 100 kronor för månad.

Den nuvarande pensionsunderlagskonstruktionen har en speciell betydelse för bestämningen av livräntornas storlek. Då livräntorna inte är förenade med rörligt tillägg, har de livränteförmåner, vartill rätt uppkommit under de senare åren — fr. o. m. år 1951, då det rörliga tillägget höjdes från den sedan år 1947 gällande nivån — undan för undan minskat i relation till samtidigt nybeviljade pensioner.

Vad beträffar pensionförmånernas beroende av löneförändringar mot slutet av anställningstiden gäller f. n., att vid bestämmande av ålders- och förtidspension samt tjänstelivränta pensionsunderlaget inte får överstiga en tredjedel av sammanlagda beloppet av de högsta underlag, som må ha varit gällande för vederbörande på grund av lönegradsplaceringen under i allmänhet de tre sista åren före avgången.

Enligt *det nya reglementets bestämmelser* om pensionsförmånernas beroende av löneförhållandena gäller i stort sett följande.

Underlag för beräkningen är såvitt angår tjänsteman den för honom gällande pensionslönen, som i allmänhet är lika med den faktiskt lönen på stationeringsorten, dock lägst lönen för ortsgrupp 3, i slutlöneklassen inom den lönegrad, som är tillämplig för honom i innehavd tjänst (vikariatslöneförordnande). En maximering som berör de högsta lönegraderna finnes även enligt det nya systemet, men denna maximering är inte grundad på ett nominellt belopp utan är knuten till de vid varje tid gällande lönerna för vissa lönegrader.

Liksom enligt nuvarande regler är det enligt de nya grunderna löneställ-

ningen vid avgången, som skall beaktas vid beräkningen av förmånerna. Enligt det nya reglementets terminologi utgöres pensionsunderlaget av den vid avgången gällande pensionslönen, dock högst vad som motsvarar ett på visst sätt beräknat medeltal av pensionslönerna mot slutet av anställningstiden. Medeltalsberäkningen, som vid bestämmande av pension ifrågakommer endast där pensionslönen ändrats till följd av lönegradsförändring eller motsvarande, gäller i allmänhet en sammanhängande period av fem år närmast före avgången. Vid bestämning av pension skall alla i medeltalsberäkningen ingående pensionslöner beaktas med de belopp, som för ifrågasvarande lönegrader (motsvarande) gäller vid avgången. Vid bestämmande av livränteförmåner skall däremot beräkningsunderlaget i princip utgöras av medeltalet av de faktiska pensionslönerna för femårsperioden närmast före avgången. De nya grunderna innebär att livränteförmånerna avsevärt förbättras. Reglerna om medeltalsberäkning gäller, i motsats till vad som nu är fallet, för alla former av pensionsförmåner. Vid beräkning av sjukpension och familjepension skall emellertid medeltalsberäkning inte ske annat än där pensionsfallet inträffat inom femårsperioden närmast före pensioneringsperiodens övre gräns eller där — på sätt i det följande angives i fråga om övergångsanordningarna — olika pensionslöner gällt för en och samma lönegrad inom femårsperioden närmast före pensionsfallet.

Genomförandet av principen om att den faktiska lönen skall vara pensionsgrundande har med hänsyn till ortsgrupperingen av lönerna ansetts kräva en särskild anordning, genom vilken av pensionssystemets konstruktion betingade tendenser till flyttningar till högre ortsgrupper motverkas och flyttningar till lägre ortsgrupper inte alltför mycket försvåras. Anordningen innebär i princip, att en pensionslöneförändring på grund av flyttning till annan ortsgrupp påverkar pensionsunderlaget med en femtondel för varje år efter omstationeringen och alltså inte slår igenom helt förrän femton år efter denna.

För kollektivavtalsanställda bibehålles för pensionsberäkningen en anknytning till vissa för tjänstemän gällande underlag. För tillämpningen av den i det föregående beskrivna pensionslönekonstruktionen avses arbetarpersonalen bli inplacerad i sju särskilda pensionslöneklasser. Inplaceringen skall göras enligt av statens avtalsnämnd fastställda grunder. Angående dessa har preliminär överenskommelse träffats mellan avtalsnämnden och vederbörande huvudorganisation.

De förut berörda reglerna angående medeltalsberäkningen av pensionslönerna under femårsperioden närmast före avgången skall äga tillämpning även i fråga om den nivåförändring, som inträder vid övergången på de nya bestämmelserna. Det har härvidlag förutsatts, att en särskild övergångsbestämmelse skall meddelas, vilken i princip bygger på att de nya grunderna angående pensionslöner skall tillämpas beträffande tid från den 1 april 1958 och att för tid dessförinnan skall anses ha gällt pensionslöner, som tekniskt direkt motsvarar de tidigare pensionsförmånerna.

Tjänstårsberäkning (10 § reglementet). Enligt nu gällande grunder har anställningshavare i princip rätt att som tjänstår tillgodoräkna tid, då han har varit underkastad statligt pensionsreglemente. Annan tid, då han har haft statstjänst eller motsvarande anställning, tillgodoräknas i regel till högst två tredjedelar. I fråga om statsanställd arbetare är sådan 2/3-tillgodoräkning författningsreglerad. Beträffande tjänsteman prövas där-

emot i regel frågan om tillgodoräkning av Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall. Härvid brukar bl. a. inte medges tillgodoräkning för livränta.

De nya grunderna innebär i princip en utvidgning av rätten att tillgodoräkna statlig anställningstid, då pensionsrätt inte föreläggat, till att generellt avse, för tid före reglementets ikraftträdande två tredjedelar av tiden och för tid därefter hela tiden med undantag av högst 21 månader. På grund av att författningssenklig tillgodoräkningsrätt kommer att föreligga, blir tjänstårsberäkningsfrågorna i allmänhet delegerade till pensionsmyndigheterna.

Tid, varunder gällt avkortad tjänstgöring, tillgodoräknas — där anställningen avsett minst halvtidstjänstgöring — med en reduktion som svarar mot avkortningen. En särskild regel har införts i syfte att ett skäligen förhållande mellan deltids- och heltidsanställdas pensionsförmåner skall uppkomma även vid längre anställningstider än 30 år.

Förutsättningar för egenpensionsförmåner. Förmånernas storlek (11 och 12 §§ reglementet). De befintliga pensionsförmånerna invalidpension och sjukpension sammanslås till en, som benämnes sjukpension. Bestämmelserna om förtidspension utsträcker till att gälla även arbetare. Förtidspension, som f. n. i regel inte kan ifrågakomma med mindre antalet tjänstår uppgår till 30, skall kunna beviljas även om antalet tjänstår inte är högre än 20. Pensionen skall kunna börja utgå från senare tidpunkt än avgångstidpunkten.

De nuvarande för vissa tjänster, som tillsättes medelst förordnande för viss tid m. fl., tillämpliga s. k. förordnandepensionsgrunderna (innefattande bl. a. viss rätt till genast börjande pension vid frivillig förtidsavgång) bibehålls i princip oförändrade beträffande innehavare av nuvarande förordnandetjänster av sådant slag. Bestämmelserna härom intages i en särskild kungörelse angående tillämpningen av SPR på ifrågavarande förordnandetjänstemän. Vid inrättande av nya förordnandetjänster skall särskilt prövas, om de särskilda förordnandepensionsbestämmelserna skall vara tillämpliga.

Egenpensionsförmåns belopp skall bero av dels pensionsunderlaget och dels förhållandet mellan det tillgodoräknade och det för hel pensionsförmån erforderliga antalet tjänstår. Hel pension — som enligt nu gällande bestämmelser är lika med pensionsunderlaget jämte förekommande rörligt tillägg — utgöres enligt de nya grunderna för tid före 67 års ålder av 65 procent av pensionsunderlaget. Vid 67 års ålder ökas hel egenpension med en särskild åldersförhöjning av 75 kronor för månad.

Det för hel pensionsförmån erforderliga antalet tjänstår skall i regel vara detsamma som nu. Det har dock förutsatts, att för hel pensionsförmån skall — utom där de nuvarande förordnandepensionsgrunderna bibehålls i princip oförändrade — erfordras minst hälften av reguljärt erforderliga 30 tjänstår.

Pensionsförmån till den som inte har fullt antal tjänstår skall, där ej förutnämnda kungörelse angående förordnandetjänstemän är tillämplig, genomgående vara avkortad i proportion till tjänstårsbristen. Nu gällande reducering vid fastställande av livränta grundad på mindre än 30 tjänstår ("1/10 %-regeln") slopas.

F. n. beräknas invalidpension som hel ålderspension — oavsett hur starkt

avkortad ålderspensionen skulle ha blivit, om vederbörande hade kunnat kvarstå i tjänst och bli berättigad till sådan pension — och sjukpension som högst tre fjärdedelar av hel ålderspension för den, som inte redan uppnått flera tjänstar än som svarar häremot. Enligt det nya reglementet skall motsvarande pension i regel ha samma belopp som den ålderspension, som skulle ha uppnåtts vid kvarstående till pensioneringsperiodens övre gräns.

Förtidspension minskas enligt gällande bestämmelser för varje kvartal, som vid avgången återstår till pensionsåldern, med viss del av det enligt ålderspensionsgrunderna beräknade beloppet. Denna minskning upphör vid pensionsålderns inträde. Enligt SPR är motsvarande beloppsminskning något mindre, men den är å andra sidan bestående.

Förutsättningar för familjepensionsförmåner. Förmånernas storlek (13 och 14 §§ reglementet). Familjepensionsrätten utsträcker att gälla även för sådana grupper, som nu inte har denna förmån. Detta blir av betydelse för efterlevande efter arbetare, som pensioneras enligt de s. k. summariska pensionsbestämmelserna (1947: 490), och för kvinnlig arbetares efterlevande make.

Gällande villkor i fråga om anställningshavares ålder vid ingående av äktenskap har slopats för det fall, att maken genom äktenskapet förlorat rätt till familjepension, som utgått på grund av statliga pensionsbestämmelser, eller maken tidigare varit gift med anställningshavaren, innan denne överskridit åldersgränsen. Domstolsförordnande angående pensionsrätt för frånskild make skall enligt förslaget kunna göras även vid senare tillfälle än då skillnadsdomen ges. Vidare skall två förordnanden kunna gälla samtidigt, om förmånsberättigad efterlevande make inte finnes. Adoptivbarn kan nu få familjepension efter såväl naturliga föräldrar som adoptivföräldrar. SPR innebär däremot, att familjepensionsrätt efter naturliga föräldrar inte tillkommer barn, som vid anställningshavarens frånfälle var adopterat av annan, med mindre denne var anställningshavarens make.

Familjepensionsförmånens belopp skall i princip, till skillnad mot vad som nu gäller, enligt SPR beräknas direkt på grundval av egenpensionsförmånens belopp. Normalbeloppet — som utgår till ensam förmånsberättigad — utgör sålunda, om anställningshavaren vid frånfället var underkastad reglementet, hälften av sjukpensionens belopp. Efter den, som vid frånfället uppbar egenpensionsförmån eller efter avgång från i reglementet avsedd anställning ägde rätt att framdeles få egenpensionsförmån, skall familjepensionsförmånen utgöra hälften av motsvarande egenpensionsförmån. Den särskilda åldersförhöjningen av egenpensionsförmån skall dock inte beaktas vid beräkning av familjepensionsförmån.

Under tid, då mer än en förmånsberättigad finnes, höjes normalbeloppet. Om de berättigades antal är 2, 3, 4, 5 o. s. v. beräknas familjepensionen efter följande antal procent av normalbeloppet, nämligen 140, 160, 180, 200 o. s. v. Motsvarande procenttal är enligt nu gällande bestämmelser 150, 170, 190, 210 o. s. v., varvid emellertid är att märka att normalbeloppet (familjepensionsstalet) är relativt sett lägre än i det nya pensionssystemet.

Vid överenskommelsen om det nya pensionssystemet förutsattes, att vissa nu övergångsvis gällande särskilda familjepensionsbestämmelser för tidigare delägare i av staten övertagna familjepensionskassor m. fl. alltjämt skall gälla. I den mån för en anställningshavare enligt de omedelbart före det nya reglementets ikraftträdande gällande statliga pensionsbestämmel-

serna förelåg rätt till familjepensionsförmåner för änka, även om anställningshavaren vid äktenskapets ingående fyllt 60 år, eller för barn längre än till 19 års ålder eller skolat föreligga rätt till hel familjepension, oavsett antalet tjänstår, förutsättes sålunda motsvarande skola gälla vid det nya reglementets tillämpning beträffande anställningshavaren.

Förändring av beviljad egenpensions och familjepensions belopp (15 § reglementet). Enligt 15 § SRP skall bruttobeloppet av beviljad egenpension eller familjepension förändras i den mån Kungl. Maj:t och riksdagen här-om beslutar. Denna bestämmelse avser den anpassning av utgående pensioner, som hittills åstadkommits genom det rörliga tillägget. Det har förutsatts, att förändringen av enligt reglementet beviljade pensioner skall fastställas genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen efter det att de statsanställdas huvudorganisationer beretts tillfälle till överläggningar i ämnet.

Utbetalning av pensionsförmåner, m. m. (16 § reglementet). Genom 1958 års riksdagsbeslut angående pensionsregleringen för den allmänna statsförvaltningen m. m. bemyndigades Kungl. Maj:t att meddela de administrativa föreskrifter, som befunnas erforderliga för genomförande av vid förhandlingsöverenskommelsen förutsatt anordning med gemensam utbetalning av personalpensionsförmåner och folkpension m. m. Motiven för anordningen med gemensam utbetalning sammanhänger med såväl praktiskt-administrativt som psykologiskt betingade förhållanden. I förstnämnda hänseende är att märka, att bruttosystemet under alla förhållanden kräver en rapportering av uppgifter mellan personalpensionsmyndigheten och pensionsstyrelsen m. fl. verk.

Vad angår sistnämnda förhållande har det ansetts vara angeläget att genom gemensam utbetalning av de olika förmånerna förebygga onödigt missförstånd hos pensionärerna om samordningens sakliga innebörd. Gemensam utbetalning har förutsatts skola införas beträffande såväl "äldre" som "nya" pensioner.

Redan före riksdagsbeslutet tillkallade Kungl. Maj:t en utredningsman med uppgift att undersöka de med den gemensamma utbetalningen förknipade problemen. Vidare har Kungl. Maj:t förordnat, att fr. o. m. den 1 januari 1959 skall finnas ett särskilt provisoriskt förvaltningsorgan, delegationen för pensionsutbetalning. Denna har att handlägga frågor rörande förvaltningsarbetet i samband med förberedelserna för utbetalningsreformen och skall sedermera svara för den gemensamma utbetalningen, intill dess man slutligt tagit ställning till frågan om vilket organ, som skall handha utbetalningen.

Enligt vad föredragande departementschefen anfört vid anmälan av prop. 1959: 151 kommer det inte att bli möjligt för delegationen att redan från tidpunkten för genomförandet vid halvårsskiftet i år av det nya pensions-systemet överta utbetalningen av samtliga personalpensioner. Delegationen skall emellertid successivt, efter hand som de tekniska förutsättningarna härför är för handen, överta utbetalningen. Såvitt nu kan bedömas skall utbetalningsarbetet kunna överföras till delegationen under loppet av innevarande år i fråga om sådana pensionstagare, som samtidigt uppbär både personalpension och folkpension. Det har emellertid ansetts praktiskt lämpligt att så snart ske kan centralisera även utbetalningen beträffande andra pensionstagare till en enda myndighet.

Genom nämnda prop. 151 har hemställts om bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta angående vissa detaljfrågor angående samordningen m. m., som uppkommer vid genomförandet av den gemensamma utbetalningen, och att vidta de särskilda anordningar, som kan finnas erforderliga på grund av att det under en kortare tid efter ikraftträdandet av det nya pensionsystemet blir nödvändigt att betala ut personalpension och folkpension m. m. var för sig.

Andringskyldighet (18 § reglementet). Anställningshavare, som omfattas av det nya reglementet, skall vara skyldig att underkasta sig ändrade bestämmelser i de hänseenden, om vilka i reglementet förmäles.

Ikraftträdande m. m. Det nya pensionsreglementet förutsättes träda i kraft den 1 juli 1959, då vad i tidigare utfärdad författning finnes stridande mot reglementets bestämmelser skall upphöra att gälla, såvitt angår den som kan bli underkastad det nya reglementet.

På grund av förut nämnda särskilda regler angående medeltalsberäkning av förmånerna kommer övergången till den nya pensionsnivån att, efter hand som avgång sker, äga rum stegvis under en treårsperiod, räknad från ikraftträdandet. Ehuru det nya systemet kollektivt sett ger inte oväsentligt högre förmåner än det nuvarande, kan de nya huvudbestämmelserna i och för sig i vissa särskilda fall leda till något lägre förmåner än de nuvarande reglerna. Vid de överläggningar, som förekommit med personalorganisationerna har på grund härav upptagits frågor rörande övergångsbestämmelser för nyss avsedda fall, därvid överenskommelse träffats angående övergångsanordningar, bl. a. syftande till att minskningar i förmånerna på grund av övergång till det nya systemet skall undvikas. Bestämmelser i ämnet torde komma att utfärdas av Kungl. Maj:t med stöd av bemyndigande av 1958 års riksdag.

B. Pensionsförhållandena för personal, som inte omedelbart omfattas av pensionsregleringen

Den personal, som inte omedelbart omfattas av pensionsregleringen — främst nuvarande pensionstagare och blivande familjepensionärer efter dessa — beröres av pensionsregleringen i två eller, beträffande vissa av dem, i tre avseenden.

För det första skall hittillsvarande anordning med grundbelopp och rörligt tillägg för framtiden utbytas mot en anordning med basbelopp, vilka från tid till annan förändras enligt samma teknik som sedan flera år kommit till användning på löneområdet och som även skall användas beträffande pensioner enligt det nya pensionsystemet. Till utgångspunkt för basbeloppskonstruktionen tages summan av pensionernas grundbelopp för månad och rörligt tillägg, beräknat enligt år 1958 gällande grunder. Denna summa — som i fråga om pension, vilken har skilda grundbelopp för tid före och från 67 års ålder, blir olika stor beträffande begynnelse- respektive slutpension och som får ett särskilt värde beträffande förtidspension för tid intill pensioneringsperiodens nedre gräns — utgör 1958 års basbelopp och tjänar som beräkningsunderlag för den 2-procentiga höjning av pensionerna, som enligt prop. 1959: 152 avses skola komma till stånd för 1959. Den på detta sätt erhållna summan utgör 1959 års basbelopp. Efter varje framtida förändring av pensionerna skall på nämnda sätt gälla nya basbelopp, vilka framkommer genom motsvarande förändring av närmast

dessförinnan gällande basbelopp. Förslag rörande basbeloppskonstruktionen har förelagts riksdagen i den till innevarande års riksdag avlätna propositionen nr 151.

För det andra skall samordningen av ifrågavarande pensioner med folkpension fr. o. m. den 1 juli 1959 regleras med tillämpning av en teknik, som nära ansluter till bruttometoden. För ändamålet skall beaktas en s. k. riktnivå, som utgöres av ett enligt särskilda regler bestämt pensionsbelopp, i princip beräknat som om det nya pensionssystemet trätt i kraft ett år och ett kvartal (motsvarande tiden 1 april 1958—30 juni 1959) före avgången från anställningen och fråga varit om 3-ortspension. Enligt basbeloppsystemet beräknade pensioner skall inte minskas med hänsyn till folkpension, med mindre de sammanlagda förmånerna annars skulle överskjuta riktnivån. Där detta skulle bli fallet, skall däremot personalpensionerna, om inte annat följer av vissa övergångsbestämmelser, minskas med det överskjutande folkpensionsbeloppet. En eventuell sådan minskning skall emellertid göras endast i fråga om tilläggsförmåner till grundbeloppet, vilket sålunda liksom hittills under alla förhållanden skall vara intakt. Ifrågavarande anordning, som grundar sig på 1958 års beslut om pensionsregleringen, varvid Kungl. Maj:t bemyndigats meddela bestämmelser i ämnet, har detaljbehandlats i den med huvudorganisationerna den 25 mars 1959 träffade överenskommelsen.

För det tredje skall enligt 1958 års pensionsregleringsbeslut omräkning av pensioner beviljade enligt bestämmelser, gällande före det nya reglementets ikraftträdande, i förekommande fall få ske som om det nya pensionsystemet trätt i kraft redan den 1 april 1958, därvid omräkningsresultatet skall få beaktas med avseende å pensionstid, som infallit efter den 30 juni 1959. I prop. 1959: 151 har förutsatts, att resultatet av sådan omräkning skall påverka pensionen endast när det är till förmån för pensionstagaren samt att omräkningarna skall göras så snart som möjligt och vara avslutade under innevarande år.

I detta sammanhang må nämnas, att jämförelsen mellan å ena sidan äldre personalpension jämte folkpension m. m. och å andra sidan motsvarande riktpensions bruttobelopp jämte utanför detta eventuellt liggande folkpension m. m. inte enbart avser en viss tidpunkt utan skall göras kontinuerligt. Motsvarande gäller i fråga om beaktandet av förut nämnda omräkning beträffande de s. k. 5-kvartalspensionerna. Tekniskt skall den fortlöpande jämförelsen mellan de olika alternativen åstadkommas med hjälp av de elektroniska databehandlingsmaskiner, som disponeras för den centrala pensionsutbetalningen. Denna förutsattes i prop. 1959: 151 inte kunna komma till stånd redan den 1 juli 1959 men avses skola bli genomförd före årsskiftet 1959/60.

Slutligen må nämnas, att sådan tjänsteman, som på grund av att han därom uttryckt önskan inte blivit underkastad statens löneförordning och som inte på grund av Kungl. Maj:ts särskilda medgivande blir underkastad det nya reglementet, skall, där ej Kungl. Maj:t och riksdagen annorlunda beslutar, jämlikt föreskrifterna i punkt 4 övergångsbestämmelserna till löneförordningen kvarstå å för honom närmast före den 1 juli 1957 tillämpliga löne- och pensionsbestämmelser i den lydelse dessa hade vid utgången av år 1956, intill dess han må bli underkastad förordningen. Nä-

gon ändring i fråga om rörligt tillägg på pension eller däremot svarande anordning avses inte komma till stånd för sådan tjänsteman.

C. Kompensation för förhöjd folkpensionsavgift

Då överenskommelse träffades om statstjänstemännens löner för åren 1957 och 1958, rådde enighet om att förhandlingar om kompensation för höjda folkpensionsavgifter skulle upptagas i samband med de då förestående pensionsförhandlingarna och om att den kompensation, varom överenskommelse härvid kunde komma att träffas, skulle kunna utgå fr. o. m. den 1 januari 1957. Enligt den år 1958 träffade pensionsöverenskommelsen och riksdagens beslut samma år skall kompensation för höjda folkpensionsavgifter utgå fr. o. m. sistnämnda dag, i vad avser tid före ikraftträdandet av det nya reglementet till enligt hittillsvarande grunder pensionsberättigad tjänsteman och i vad avser tid efter ikraftträdandet till tjänsteman, som är underkastad reglementet. Kompensationen skall gälla så stor del av folkpensionsavgiften, som belöper på avgiftsprocenten till den del denna överskjuter 1,8. Beräkning och utbetalning av kompensation skall ske på grundval av skattosedel, utvisande slutlig skatt. Kompensation utgår ej till tjänsteman, vars anställning upphört före den tidpunkt, då kompensation skall utbetalas. Bestämmelsen angående nu avsedd kompensation till tjänstemän inom den allmänna statsförvaltningen och till vissa icke-statligt anställda tjänstemän (folk- och småskollärare m. fl.) har vad beträffar år 1957 meddelats genom kungörelsen 1958: 577.

För statsanställda arbetare har kompensationsfrågan kollektivavtalsmässigt reglerats enligt i sak samma grunder som för statstjänstemännen.

IV. Utredningsmännens yttrande och förslag. Med vederbörande personalorganisationer förda överläggningar

Utvecklingen av den statliga personalpensioneringen har gått i riktning mot allt större enhetlighet. Detta gäller i såväl reellt som formellt hänseende. Tidigare föreliggande olika saklösningar för olika förvaltningsområden och personalgrupper har i samband med pensionsregleringar skärskådats bl. a. ur synpunkten huruvida de härvid uppkomna olikheterna vid en saklig granskning kan anses motiverade, och som följd härav har dessa olikheter numera i mycket stor utsträckning eliminerats. Härtill har också medverkat det förhållandet, att pensionsfrågorna numera brukar regleras i anslutning till överläggningar med de anställdas huvudorganisationer. Samtidigt har den tidigare i viss utsträckning tillämpade metoden att meddela de angående pensionering erforderliga bestämmelserna i författningar tillämpliga för olika förvaltningsområden och personalgrupper alltmer fått vika för en anordning med ett fåtal författningar, mellan vilka bestämmelserna i stället uppdelats efter sitt ur pensionssynpunkt relevanta sakinnehåll.

Denna utveckling har, såvitt angår den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen, numera lett fram till ur såväl reell som formell synpunkt i princip enhetliga pensionsbestämmelser för hela pensioneringsområdet. Fr. o. m. den 1 juli 1959 skall genomföras en allmän pensionsreglering för

hela området. Denna avser en genomgripande omläggning av pensionssystemet. Den medför en önskvärd utjämning av pensionsförhållandena olika personalgrupper emellan. Ställning toges till vissa tidigare bristfälligt eller inte alls reglerade frågor, framför allt till den betydelsefulla frågan om i vilken mån och på vilket sätt samordning skall ske mellan å ena sidan statlig personalpension och å andra sidan folkpension och andra förmåner på grund av socialförsäkring m. m. Pensionsregleringen medför förbättringar i olika hänseenden för de anställda, bl. a. genom att ur ortsgruppssynpunkt högre löner än 2-ortslöner lägges till grund för pensionsavvägningen, att familjepensionsförmånerna förbättras och att förmånerna vid frivillig förtidsavgång beräknas efter förhöjda underlag. Huvudbestämmelserna skall finnas i dels en statens pensionslöneförordning, antagen av Kungl. Maj:t och riksdagen, dels ett pensionsreglemente, statens allmänna tjänstepensionsreglemente, som Kungl. Maj:t avses utfärda med stöd av riksdagens bemyndigande och vars huvudgrunder underställts riksdagen. Till dessa båda författningar skall tills vidare komma en tredje huvudförfattning, en kungörelse innehållande särskilda bestämmelser angående tillämpningen av statens allmänna tjänstepensionsreglemente beträffande vissa ordinarie, medelst förordnande för viss tid tillsatta tjänster m. fl. Denna kungörelse avses också skola utfärdas med stöd av riksdagens bemyndigande och få ett innehåll, som i huvudsak överensstämmer med ett för riksdagen redovisat författningsförslag.

Vad beträffar pensionsförhållandena för anställningshavare vid riksdagens verk anser utredningsmännen till en början uppenbart, att dessa i materiellt hänseende bör i princip överensstämma med vad som i motsvarande hänseende gäller för övriga statsanställda. I pensionshänseende bör alltså lönegradsplacerad tjänst vid riksdagens verk likställas med sådan statlig lönegradsplacerad tjänst, å vilken statens allmänna avlöningsreglemente äger tillämpning, och arbetaranställning vid riksdagens verk likställas med arbetaranställning i annan statens tjänst. Vidare bör sådan möjlighet finnas att förordna, att tjänstepensionsrätt och avgångsskyldighet i samband med pensionering skall föreligga vid annan anställning vid riksdagens verk, som skall finnas i motsvarande fall inom statsförvaltningen i övrigt. Samma bestämmelser om förordnandepensionsrätt, som skall tills vidare gälla för vissa tjänstemän inom den Kungl. Maj:t underställda förvaltningen, bör också i sak gälla vid riksdagens verk.

Fråga uppkommer härvid huruvida nyssnämnda författningar — statens pensionslöneförordning, statens allmänna tjänstepensionsreglemente och förenämnda kungörelse om förordnandepensionsrätt — bör formligen gälla även vid riksdagens verk eller om i sak med dem överensstämmande särskilda bestämmelser bör utfärdas med avseende å pensioneringen vid riksdagens verk. Såsom nyss nämnts förutsattes det, att de nämnda författningarna skall tillkomma under direkt medverkan från riksdagens sida. Pensionslöneförordningen skall till ordalydelsen vara antagen av riksdagen, och pensionsreglementet och förordnandepensionskungörelsen skall i princip ha ett av riksdagen godkänt sakinnehåll. Den omständigheten, att författningarna utfärdas av Kungl. Maj:t, bör självfallet inte förhindra att beslut fattas av riksdagen om att de skall vara direkt tillämpliga vid riksdagens verk. I den reviderade lydelse av pensionsreglementet, som förelagts riksdagen genom den till innevarande års riksdag avlätna propositionen nr

151, har möjligheten av en sådan anordning direkt förutsatts, i det att i 1 § 2 mom. reglementet stadgats, att reglementets bestämmelser — ävensom särskilda bestämmelser, innefattande tillägg till eller undantag från reglementet — skall i den utsträckning riksdagen förordnar gälla i fråga om anställning vid riksdagens verk. För övrigt har, såsom förut nämnts, 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare samt den enligt av riksdagen godkända huvudgrunder utfärdade kungörelsen 1947: 490 redan nu fått direkt tillämplighet vid riksdagens verk. Detsamma gäller statens löneförordning.

Enligt utredningsmännens uppfattning är det uteslutande en praktisk fråga, huruvida de allmänna pensionsförfattningarna bör göras direkt tillämpliga vid riksdagens verk eller särskilda bestämmelser bör utfärdas för dessa. Det sistnämnda tillvägagångssättet skulle innebära en onödig dubbeltyr. Det har självfallet inte kunnat helt undvikas att i statens allmänna tjänstepensionsreglemente fått medtagas en rad specialbestämmelser för vissa personalgrupper vid den Kungl. Maj:t underställda förvaltningen m. m., som i och för sig inte är erforderliga för riksdagens verk, men dessa specialbestämmelser har sammanförts i en särskild avdelning av reglementet och behöver därför inte tynga en tillämpning av reglementet vid riksdagens verk. Det är vidare att märka, att det nya reglementet i långt mindre utsträckning än de motsvarande tidigare reglementena innehåller administrativa föreskrifter, som replierar på speciella förhållanden inom den Kungl. Maj:t underställda förvaltningen och som skulle behöva sättas ur kraft vid en tillämpning inom riksdagens verk. En granskning har visat, att det endast i mycket begränsad utsträckning kan vara erforderligt att för författningarnas tillämpning vid riksdagens verk föreskriva tillägg till eller undantag från dem.

Härtill kommer, att det i vissa avseenden är förenat med direkta fördelar att tillämpa samma författningar som de i allmänhet gällande. En splittning av bestämmelserna om anställningsförmåner på olika författningar e. d. ger anledning till en del särskilda spörsmål, som inte blir aktuella vid tillämpandet av gemensamma bestämmelser. Detta är av betydelse inte minst i pensioneringsssammanhang, där en anställningshavares övergång från ett pensioneringsområde till ett annat eljest kan aktualisera särskilda samordningsfrågor. Vid eventuella framtida ändringar i pensionssystemet måste det dessutom innebära en onödig omgång, om separat riksdagsbehandling av samma frågor skulle ske dels beträffande den Kungl. Maj:t underställda förvaltningen och dels beträffande riksdagens verk.

På nu anförda skäl har utredningsmännen funnit sig böra förorda, att beslut fattas om att statens pensionslöneförordning, statens allmänna tjänstepensionsreglemente och den nyssnämnda förordnandepensionskungörelsen skall tillämpas beträffande anställningar vid riksdagens verk. Att så sker synes även överensstämma med vad delegerade i de för utredningen lämnade direktiven uttalat om angelägenheten av att de nya bestämmelserna bringades i tillämpning vid riksdagens verk som om de automatiskt varit gällande för dessa verk.

Vad härefter angår de *specialbestämmelser i materiellt hänseende*, som vid denna lösning blir för riksdagens verk erforderliga, får utredningsmännen — som i det följande återkommer till frågor av administrativ och liknande art — framhålla följande.

1. Pensionsreglementet

a. Enligt statens allmänna tjänstepensionsreglemente blir reglementet automatiskt tillämpligt på ordinarie och extra ordinarie tjänstemän samt, om visst villkor om fullgjord kvalifikationstid är uppfyllt, på innehavare av annan lönegradsplacerad tjänst samt arbetare. I övrigt förutsättes, att frågan huruvida reglementet skall vara tillämpligt skall vara föremål för särskild prövning, varvid, om pensionsrätt skall föreligga, beslut kan fattas om att särskilda bestämmelser skall gälla, innefattande tillägg till eller undantag från reglementet. Vad nu sagts bör gälla även i fråga om anställningshavare vid riksdagens verk. Särskild föreskrift härom erfordras med hänsyn till utformningen av 1 § pensionsreglementet.

b. För närvarande gäller enligt tjänstepensionsreglementet för riksdagens verk, att om ledamot av riksbankens direktion eller riksgäldsdirektör avgår från sin tjänst för tillträdande av statsrådsämbete, skall, så länge han i oavbruten följd innehar sådant ämbete eller innehar befattning i statens tjänst, som ej är förenad med tjänstepensionsrätt, eller av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag, för vilket ersättning av statsmedel utgår, i pensionshänseende så anses, som om han alltjämt kvarstode i förstnämnda tjänst. En motsvarande bestämmelse bör gälla även vid tillämpningen av statens allmänna tjänstepensionsreglemente. I överensstämmelse med vad som enligt en i 17 § reglementet under punkt 1 a införd tilläggsbestämmelse till 1 § gäller för justitieråd eller regeringsråd bör för nu berörda fall föreskrivas, att vederbörande må, så länge han i oavbruten följd innehar tjänst eller uppdrag, som nu nämnts, dock längst intill utgången av den månad varunder han uppnår 67 års ålder, vara underkastad reglementet som om han alltjämt vore ledamot av riksbankens direktion respektive riksgäldsdirektör.

c. Enligt 5 § första stycket c) statens allmänna tjänstepensionsreglemente kan avgångsskyldighet åläggas den som genom lagakraftvägande dom befunnits skyldig till förfarande, varå avsättning kunnat följa, men jämlikt 5 kap. 5 eller 6 § strafflagen förklarats fri från ansvar eller ådömts nedsatt straff. Denna bestämmelse bör av samma skäl som hittills föranlett undantagande från nu gällande motsvarande bestämmelse inte ha avseende å riksdagens justitieombudsman, riksdagens militieombudsman eller den som är fullmäktig i riksbanken eller i riksgäldskontoret.

2. Förordnandepensionskungörelsen

a. I fråga om rätt till förordnandepension för annan än riksdagens justitieombudsman och riksdagens militieombudsman gäller f. n., att med oavbrutet innehav av tjänsten i minst 12 år likställes oavbrutet innehav av tjänsten det antal förordnandeperioder, som närmast motsvarar nämnda tidrymd. Motsvarande bör gälla i fortsättningen. Liksom hittills bör bestämmelsen inte ha avseende å själva pensionsberäkningen.

b. Beträffande riksdagens justitieombudsman och militieombudsman gäller f. n. såväl i fråga om rätt till förordnandepension som i fråga om förordnandepensionens beräkning andra bestämmelser än för övriga förordnandetjänstemän. Beträffande rätt till förordnandepension innebär avvikelserna, dels att rätt till sådan pension kan inträda vid avgång från ämbetet, även om fråga inte är om avgång ur statens tjänst, dels att villkoret om 12 års innehav av tjänsten utbytt mot ett villkor om att ombudsmansämbetet

innehafts under sammanlagt minst två fulla tjänsteperioder, var och en räknad från det tjänsten på grund av val under en riksdag tillträtts till dess nytt val förrättas under fjärde året därefter, och dels att den eljest gällande bestämmelsen om medgivande efter diskretionär prövning av rätt till förordnandepension, motsvarande förtidspension för andra tjänstemän, inte gjorts tillämplig. Beträffande förordnandepensionens beräkning innebär avvikelserna, dels att sammanräkning må ske av tid, varunder innehafts ombudsmansämbete, dels att hel pension må utgå, där tjänsten innehafts minst tre fulla tjänsteperioder, även om dessa inte uppgår till jämnt 12 år, dels att eljest gällande reduktion i vissa fall på grund av frivillig avgång inte tillämpas. Angivna bestämmelser har ansetts motiverade av speciella omständigheter och ingående dryftats vid sin tillkomst. Med beaktande härav har utredningsmännen inte ansett sig böra föreslå någon ändring i bestämmelserna.

Även om man, såsom förut nämnts, sökt undvika att i de nya huvudförfattningarna på pensionsområdet medtaga bestämmelser av *administrativ* och liknande art, upptar författningarna likväl en del bestämmelser av detta slag. I en rad av fall förekommer det, att i dessa författningar angivits, att i visst hänseende skall gälla vad Kungl. Maj:t föreskriver eller att en viss saklösning skall tillämpas i den mån ej Kungl. Maj:t annat föreskriver. Det förekommer också stadganden om att vissa uppkommande pensionsfrågor skall underställas Kungl. Maj:ts prövning. Dessutom äger Kungl. Maj:t enligt pensionsreglementet meddela närmare bestämmelser angående reglementets tillämpning. Slutligen angives i ett fall, att viss myndighet inom den Kungl. Maj:t underställda förvaltningen skall medverka, i det att i 3 § 3 mom. pensionslöneförordningen angivits att grunderna för arbetares hänförande till pensionslöneklasser skall fastställas av statens avtalsnämnd eller efter Kungl. Maj:ts bestämmande av annan myndighet i samråd med avtalsnämnden.

Vid en tillämpning av huvudförfattningarna vid riksdagens verk, som ju inte är underställda Kungl. Maj:t, får i dessa hänseenden till en början övervägas, huruvida i vissa fall föreligger sådana omständigheter, att det trots nämnda förhållande är från riksdagens sida motiverat att göra saklösningen beroende av Kungl. Maj:ts ställningstagande. I den mån detta inte anses vara fallet uppkommer frågan vilken myndighet vid riksdagens verk som bör äga den befogenhet, som i övrigt tillkommer Kungl. Maj:t. Härvid inställer sig även frågorna, dels huruvida denna myndighet bör kunna delegera sin beslutanderätt till annan myndighet och dels huruvida måhända särskilda direktiv bör lämnas från riksdagens sida.

Utredningsmännen har vid en detaljgranskning av ifrågavarande stadganden funnit, att vissa av dessa rör sådana ämnen, att det far anses motiverat att helt samma reglering tillämpas som inom den allmänna statsförvaltningen. Det är här fråga om fall, då allmänna bestämmelser avses skola utfärdas av Kungl. Maj:t och då behov inte kan anses föreligga av vare sig tillägg till eller undantag från dessa bestämmelser för riksdagens verk. Till denna grupp av stadganden — som alltså bör gälla utan ändring även vid tillämpningen vid riksdagens verk — har utredningsmännen hänfört 3 § 2 mom., 6 § tredje stycket, 8 § 1 mom. och 15 § statens allmänna tjänstespensionsreglemente. Beträffande dessa må nämnas följande.

a. 3 § 2 mom. pensionsreglementet innehåller bestämmelser för andra än ordinarie och extra ordinarie tjänstemän angående villkoret i fråga om kvalifikationstid och föreskriver bl. a. att med tid, under vilken anställningshavaren fullgjort arbete, skall likställas tid varunder han åtnjutit ledighet till följd av yrkesskada eller sjukdom m. m. i fall, som angives i av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Dessa bestämmelser bör tillämpas också vid riksdagens verk.

b. 6 § reglementet innehåller ett grundläggande stadgande angående personalpensionsförmåns samordning med socialförsäkringsförmåner och innebär i princip att samordning skall ske med tillämpning av bruttometoden. Vad därvid sagts om sådana förmåner, som jämte tjänstepensionsförmånen skall ingå i bruttopensionsnivån, skall emellertid inte avse förmåner, vilka bestämmas med beaktande av samtidigt utgående tjänstepensionsförmåner enligt reglementet, och skall, i den utsträckning Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut så föreskrivit, ej heller gälla i fråga om andra förmåner eller i fall, då hel pension ej utgår enligt reglementet. Närmare preciseringar i anslutning härtill har avsetts skola göras i av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser, som överensstämmer med en med huvudorganisationerna träffad överenskommelse och vilkas väsentliga innebörd angivits i prop. 1959: 151. Ej heller i detta avseende finnes anledning att vid riksdagens verk ifrågasätta annat än att de allmänna bestämmelserna skall gälla.

c. I motsats till vad nu är fallet skall pensionsrätt enligt det nya reglementet tillkomma även partiellt arbetsföra. Rätten till sjuk- och familjepensionsförmåner har emellertid därvid genom stadgande i 8 § 1 mom. reglementet begränsats att gälla förmåner, för vilkas utgående bristen i hälsotillståndet finnes uppenbarligen sakna betydelse eller vilka må följa av särskilda av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser. Vad som härvidlag kan bli föreskrivet bör tillämpas även vid riksdagens verk.

d. Enligt 15 § reglementet skall bruttobeloppet av beviljad egenpension och familjepension förändras i den mån Kungl. Maj:t och riksdagen beslutar. Stadgandet åsyftar sådan efterreglering av beviljad pension, som vid nuvarande system åstadkommits genom det rörliga tillägget. Utredningsmännen anser, att vad i detta hänseende beslutas för den allmänna statsförvaltningen bör bli automatiskt tillämpligt även vid riksdagens verk.

I ytterligare ett par fall är det tydligt, att vad i angivna författningar sägs om Kungl. Maj:t bör gälla oförändrat vid författningarnas tillämpning vid riksdagens verk. Detta är fallet beträffande 1 § statens pensionslöneförordning, vari talas om pensionsreglementen utfärdade av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut, och 2 § 2 mom. statens allmänna tjänstepensionsreglemente, där begreppet statliga pensionsbestämmelser definieras.

I övrigt förordar utredningsmännen, att vad i pensionslöneförordningen, pensionsreglementet och förordnandepensionskungörelsen sägs om Kungl. Maj:t skall, då fråga är om anställningshavare vid riksdagens verk, i stället avse delegerade för dessa verk. De stadganden, om vilka här är fråga, avser merendels prövning från fall till fall av frågor, som är undantagsmässiga eller som ansetts påkalla diskretionär prövning. Därjämte gäller det sagda vissa fall, i vilka fråga visserligen är om allmänna bestämmelser, men där det inte kan anses uteslutet att behov uppkommer av avvikande

reglering för riksdagens verk, antingen därför att specialfrågor förekommer vid dessa verk eller därför att de av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelserna kan förutses komma att innefatta en administrativ reglering, som måhända inte är fullt tillämplig vid riksdagens verk. Till denna kategori har utredningsmännen även hänfört frågan om den allmänna befogenheten att meddela närmare bestämmelser angående reglementets tillämpning. Om i sådana bestämmelser, som Kungl. Maj:t meddelar i anslutning till förenämnda särskilt angivna stadganden — exempelvis i anslutning till 6 § tredje stycket eller 8 § 1 mom. statens allmänna tjänstepensionsreglemente — skulle intagas föreskrifter om möjlighet till dispens från Kungl. Maj:ts sida eller liknande, förutsattes att även härvidlag delegerade skall såvitt angår riksdagens verk träda i stället för Kungl. Maj:t.

Då utredningsmännen för sin del intagit nu angivna ståndpunkt, har självfallet inte därmed åsyftats att en och samma sakfråga skall lösas på olika sätt inom riksdagens verk och inom författningarnas tillämpningsområde i övrigt. Tvärtom bör — på sätt som redan hittills skett — en likformig tillämpning på allt sätt eftersträvas. Även om en tillämpning vid riksdagens verk av de allmänna tilläggsbestämmelser, som Kungl. Maj:t kan komma att meddela, inte lämpligen bör fastläsas av riksdagen, är det naturligt att delegerade har sin uppmärksamhet riktad på möjligheten att förordna att dessa bestämmelser helt eller i vissa delar skall gälla även för riksdagens verk. Av det skälet att dylika tilläggsbestämmelser inte ännu är fullt utarbetade har emellertid utredningsmännen — som haft möjlighet att följa det inom Kungl. Maj:ts kansli pågående arbetet därå — inte ansett sig kunna ingå på någon behandling av nu berörda detaljfråga.

Enligt de nu befintliga pensionsbestämmelserna för riksdagens verk skall vissa frågor i stället för av delegerade behandlas av vederbörande fullmäktige eller annan särskild myndighet vid riksdagens verk. Det är utredningsmännens mening, att så bör kunna ske även i fortsättningen. Utredningsmännen anser emellertid för sin del inte erforderligt att arbetsfördelningen därvidlag bindes genom särskild föreskrift av riksdagen utan vill i stället föreslå att delegerade får befogenhet att med tillämpning tills vidare förordna, att prövning av fråga, som eljest skolat ankomma på delegerade, i stället skall ankomma på annan myndighet vid riksdagens verk.

Pensionsfrågor rörande riksdagens verk har hittills — om man bortser från att samråd under hand i viss utsträckning förekommit med tjänstemän i civildepartementet, statskontoret, statens pensionsanstalt och statens avtalsnämnd — handlagts utan att medverkan påkallats från Kungl. Maj:ts eller Kungl. Maj:ts underställd myndighets sida. Omständigheter sammanhängande med det nya pensionssystemets utformning medför emellertid, att en så sträng atskillnad härvidlag som hittills mellan det Kungl. Maj:t underställda området och det direkt riksdagen underställda området inte kan eller lämpligen bör bibehållas. Framför allt gäller detta i fråga om tillämpning av det beslutade nya systemet för samordning av personalpension och förmåner på grund av socialförsäkring m. m., som förutsätter viss rapportgivning mellan personalpensions- och andra myndigheter och, särskilt i vad gäller personalpension och folkpension, avsetts skola medföra gemensam utbetalning av förmånerna. Hithörande åtgärder har såvitt angår den Kungl. Maj:t underställda förvaltningen förutsatts skola tills vidare ankomma på en särskild provisorisk förvaltningsmyndighet, delegationen

för pensionsutbetalning, till vars förfogande ställts personal från skilda statliga pensionsmyndigheter och som skall disponera över elektroniska databehandlingsmaskiner. Utredningsmännen utgår för sin del från att delegationen för pensionsutbetalning bör ha att fullgöra ifrågavarande uppgifter även beträffande pensionärer från riksdagens verk och förutsätter, att även dessa verk, om så visar sig erforderligt, därvid skall ställa personal till förfogande för ändamålet. På motsvarande sätt som eljest gäller inom delegationens verksamhet kommer här någon budgetmässig kostnadsöverflyttning inte till stånd, utan administrations- och pensionskostnaderna kommer att belasta samma anslag m. m. som hittills.

Aven i andra hänseenden torde det enligt utredningsmännens uppfattning kunna vara lämpligt att möjlighet hålles öppen för medverkan från andra myndigheters sida i fråga om pensioneringen vid riksdagens verk. De nya pensionsbestämmelserna är visserligen i åtskilliga avseenden enklare och mera konsekvent uppbyggda än de nuvarande, men de innefattar också en del moment beträffande pensionsberäkningen som, ehuru ur saklig synpunkt fullt motiverade, gör ett handhavande av pensioneringen mera komplicerat än för närvarande. Det är också angeläget, att de rutiner som tillämpas vid pensionsbeviljandet anpassas med hänsyn till den förutsatta gemensamma utbetalningen. I sammanhanget bör erinras om att under ett tidigare skede, då statlig uppskjuten livränta beräknades försäkringstekniskt, denna beräkning även beträffande anställningshavare vid riksdagens verk handhades av pensionsstyrelsen. Utredningsmännen har ansett sig inte ha att framlägga något konkret förslag angående särskilt samarbete mellan riksdagens verk och den allmänna statsförvaltningen beträffande frågor av antytt slag rörande pensioneringens administration men förutsätter, att Kungl. Maj:t skall äga att, på framställning av delegerade, meddela de föreskrifter, som erfordras för att myndighet inom den allmänna statsförvaltningen skall kunna anlitas för handläggning av vissa med pensioneringen sammanhängande frågor jämväl i vad avser riksdagens verk.

I överensstämmelse med det anförda upprättat författningsförslag till bestämmelser i fråga om tillämpning vid riksdagens verk av statens pensionslöneförordning och statens allmänna tjänstepensionsreglemente m. m. fogas härvid såsom *bilaga A*. Utredningsmännen förordar, att delegerade för sig utverkar bemyndigande att meddela bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med detta författningsförslag.

Utredningsmännen övergår härefter till vissa *andra frågor än som gäller tillämpningen av de nämnda huvudförfattningarna* och får därutinnan framhålla följande.

I anslutning till pensionsregleringen erfordras vissa övergångsbestämmelser. Kungl. Maj:t har av 1958 års riksdag bemyndigats att meddela sådana bestämmelser i anslutning till pensionsreglementet med iakttagande av i prop. 1958: 157 angivna huvudgrunder. Sedan överläggningar i ämnet därefter förekommit mellan representanter för civildepartementet och för de statsanställdes huvudorganisationer, varvid den 25 mars 1959 under förbehåll för Kungl. Maj:ts godkännande träffats överenskommelse i frågan, har i prop. 1959: 151 hemställts om bemyndigande att även i övrigt meddela övergångsbestämmelser betingade av pensionsregleringen. En sista etapp av överläggningarna med organisationerna återstår ännu. För riks-

dagens verk bör i sak gälla samma övergångsreglering som för statsförvaltningen i övrigt, men därutöver kan erfordras särskilda bestämmelser med hänsyn till tidigare speciella förhållanden vid dessa verk. Med hänsyn härtill föreslår utredningsmännen att delegerade för sig utverkar ett bemyndigande att meddela övergångsbestämmelser till pensionsregleringen för riksdagens verk.

I prop. 1959: 151 har Kungl. Maj:t även hemställt om bemyndigande att, i den mån detta kan vara erforderligt ur konsekvenssynpunkt, vidtaga av pensionsregleringen betingade ändringar i pensions- och avlöningsbestämmelser. Motsvarande bemyndigande bör tillkomma delegerade för riksdagens verk.

I samband med 1958 års pensionsreglering fattades beslut om att viss kompensation skulle utgå till berörda tjänstemän för förhöjda folkpensionsavgifter. Kungl. Maj:t bemyndigades att meddela bestämmelser härom, och sådana har sedermera utfärdats genom kungörelsen 1958: 577. I förevarande hänseende bör vid riksdagens verk gälla detsamma som inom statsförvaltningen i övrigt och räknat från samma tidpunkt. Delegerade torde böra erhålla bemyndigande att besluta härom. Beträffande arbetare vid riksdagens verk torde motsvarande fråga få regleras kollektivavtalsmässigt liksom för övriga arbetare i statens tjänst.

Vad beträffar pensionsförmåner enligt nuvarande bestämmelser innebar fjolårets pensionsreglering dels ett ställningstagande till frågan om grunderna för samordning av folkpension och personalpension, dels beslut om att särskild omreglering enligt vissa grunder skall ske av pensioner till sådana personer, som under tiden den 1 april 1958—den 30 juni 1959 avgått med rätt till pension, samt av motsvarande familjepensioner. Överläggningar har sedan förts med vederbörande personalorganisationer angående detaljregleringen av hithörande frågor, varvid den 25 mars 1959 träffats överenskommelse i ämnet. Denna innebär bl. a., att hittillsvarande anordning med särskilt rörligt tillägg skall ersättas med en anordning med basbelopp, varigenom konstruktionen reellt sett blir i huvudsak densamma som i fråga om pensioner enligt det nya pensionsreglementet. Frågan härom har underställts riksdagen genom prop. 1959: 151. För riksdagens verk bör i dessa hänseenden gälla detsamma som för statsförvaltningen i övrigt, och utredningsmännen föreslår i enlighet härmed att delegerade erhåller motsvarande bemyndiganden som skall tillkomma Kungl. Maj:t.

Slutligen må erinras om att, såsom inledningsvis anförts, Kungl. Maj:t äger enligt av riksdagen godkända huvudgrunder bevilja pension i särskilt fall, där pensionsrätt enligt pensionsbestämmelserna inte föreligger. Fråga är här i princip om fall, då statlig anställning innehafts minst en tid av omkring 15 år. I prop. 1959: 151 har förutsatts att annan ändring härvidlag inte nu skall göras än att, i den mån sådana fall uppkommer, Kungl. Maj:t skall äga att, då skäl därtill anses föreligga, anpassa grunderna för pensionsbestämningen efter vad som gäller enligt det nya pensionssystemet. Utredningsmännen föreslår att delegerade hos riksdagen utverkar ett bemyndigande av samma innebörd som det som salunda tillkommer Kungl. Maj:t. Med hänsyn till de nya pensionsbestämmelsernas personella omfattning torde ett sådant bemyndigande få en mycket begränsad räckvidd.

De bemyndiganden, som i nu berörda frågor tillkommer Kungl. Maj:t, har närmare preciserats i samband med riksdagsbehandlingen. Med hänsyn här-

till torde det inte vara nödvändigt att vid införande av en motsvarighet för riksdagens verk närmare specificera dem. Utredningsmännen förordar att, i den mån Kungl. Maj:t erhållit riksdagens bemyndigande att i anslutning till statens allmänna tjänstepensionsreglemente eller eljest meddela särskilda bestämmelser eller beslut i frågor rörande statlig personalpensionering eller därmed sammanhängande frågor samt om kompensation för ökad folkpensionsavgift, motsvarande befogenhet i fråga om riksdagens verk skall tillkomma delegerade. Det förutsättes, att denna befogenhet även skall täcka det bemyndigande delegerade redan tidigare erhållit att, i den mån Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande beslutar om nya eller ändrade bestämmelser, besluta om motsvarande anordning i fråga om riksdagens verk.

Beträffande användandet av den befogenhet, som sålunda avses skola tillkomma delegerade, förutsätter utredningsmännen, att — på samma sätt som hittills — den lösning av sakfrågor, som kommer till uttryck i generella bestämmelser, vilka Kungl. Maj:t utfärdar, skall vinna tillämpning också vid riksdagens verk och att även Kungl. Maj:ts praxis vid prövning från fall till fall av särskilda pensionsfrågor kommer att beaktas. I sammanhanget må nämnas, att det inte förefaller uteslutet att vissa av de övergångsfrågor, som kan förefalla närmast gälla pensioneringen vid riksdagens verk, kan komma att bli lösta direkt genom Kungl. Maj:ts försorg — efter förhandlingar med huvudorganisationerna — nämligen i den mån som Kungl. Maj:t, för att vederbörande samordning av pensioneringen skall uppnås vid eventuell övergång till den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen, kommer att meddela bestämmelser beträffande vissa sådana frågor. Detta torde kunna tänkas bli fallet exempelvis vad beträffar frågorna om inverkan på de statliga pensionsförmånerna av att anställningshavare vid riksdagens verk på grund av tidigare förhållanden är berättigad till livränta från livränte- och kapitalförsäkringsanstalten i Stockholm eller haft garantier för särskilda förmåner i familjepensionshänseende. Från den angivna utgångspunkten kan utredningsmännen därför i stort sett inskränka sig till att uttala, att utredningsmännen förutsätter att i den mån för riksdagens verk föreligger speciella frågor, som berör till huvudorganisationerna ansluten personal, överläggningar skall i erforderlig utsträckning upptagas med organisationerna rörande dessa frågor.

Beträffande två vid riksdagens verk föreliggande speciella övergångsfrågor får utredningsmännen anföra följande.

I samband med att på sin tid ändrade grunder infördes för hänförande av kvinnlig befattningshavare till pensioneringsperiod, bestämdes det, att sådan kvinnlig befattningshavare, som vid utgången av juni 1953 tillhörde någon av lönegraderna Ca eller Ce 13 eller högre lönegrad, skulle äga att efter i viss ordning gjord anmälan bibehålla pensioneringsperiod I så länge hon inte befordrades eller eljest erhöle lönegradsuppflyttning. Så bör alltså gälla. Härvid bör den omständigheten, att nya lönegrader infördes den 1 juli 1957, enligt utredningsmännens uppfattning inte i och för sig anses ha medfört lönegradsuppflyttning. Vilken ny lönegrad som skall anses motsvara viss äldre lönegrad framgår av Kungl. Maj:ts kungörelse den 10 maj 1957 (nr 152), till vilken i detta sammanhang må hänvisas.

Med hänsyn till tidigare pensionförhållanden för manliga yrkesarbetare vid riksbankens pappersbruk och sedeltryckeri har i anslutning till 1947

års tjänste- och familjepensionsreglementen för arbetare bestämts, att sådana arbetare, som tidigare tillhörde pensionsgrupp 1 eller 2, skulle hänföras till en övergångsgrupp A med pensionsunderlag liggande mitt emellan underlagen för lönegraderna Ce 13 och 14 samt att sådana arbetare, som tidigare tillhörde pensionsgrupp 3, skulle hänföras till en övergångsgrupp B med pensionsunderlag överensstämmande med underlagen för lönegraden Ce 12. Enligt nyssnämnda kungörelse motsvaras Ce 13 och 14 av lönegrad Ae 9 och Ce 12 av lönegrad Ae 8 vid tillämpning av 1957 års lönegradssystem, och slutlöneklasserna i dessa nya lönegrader utgör pensionslöneklasserna F resp. E för arbetare i statens tjänst enligt statens pensionslöneförordning. Då enligt den mellan statens avtalsnämnd och Statstjänarkartellen träffade preliminära överenskommelsen avses att manliga yrkesarbetare skall hänföras till pensionslöneklass F, under det att till pensionslöneklass E skall hänföras manliga arbetare, som till övervägande del syselsättes med arbete, för vilket erfordras viss utbildning men icke yrkesarbetarkompetens, kan det i och för sig ifrågasättas huvudvida något behov i fortsättningen finnes av en särbestämmelse i detta hänseende. Utredningsmännen anser emellertid, att en garanti bör lämnas ifrågavarande till övergångsgrupp A resp. B nu hörande arbetare för inplacering i lägst pensionslöneklass F resp. E.

Vad i det föregående anförts rörande administrativa frågor beträffande pensioneringen avser jämväl utnyttjandet av den här avsedda befogenheten för delegerade.

Vid lämnandet av det nu ifrågavarande utredningsuppdraget har delegerade uttalat, att det finge ankomma på utredningsmännen att bereda vederbörande personalorganisationer vid riksdagens verk tillfälle att framföra sina synpunkter, i den mån för riksdagens verk speciella frågor föreläge, som berörde till dessa organisationer ansluten personal. Till följd härav har *överläggningar* i fråga om pensionsregleringen förekommit mellan utredningsmännen, å ena sidan, och representanter för Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion, å andra sidan. Överläggningarna har utmynnat i en överenskommelse, varigenom uppnåtts enighet i samtliga berörda frågor. Överenskommelsen, som principiellt har innebörden att utredningsmännen förklarat sig rekommendera till antagande vad däri angivits och som bl. a. gäller under förbehåll för riksdagens godkännande, fogas härvid såsom *bilaga B*. Den vid överenskommelsen fogade bilagan är likalydande med den förut åberopade bilagan A. Såsom av överenskommelsen framgår har förutsatts, att separata överläggningar med vederbörande organisationer i erforderlig utsträckning skall ske dels i fråga om tilläggs- och övergångsbestämmelser, i den mån för riksdagens verk speciella frågor återstår, dels i fråga om pensionsrätt enligt statens allmänna tjänstepensionsreglemente för arvodesanställd personal m. fl. vid riksdagens verk, dels ock om den närmare inplaceringen i pensionslöneklasser av arbetare vid riksdagens verk enligt de normer som gäller för andra arbetare i statens tjänst.

Därest, som i det föregående förordats, till Kungl. Maj:t underställd myndighet överlätas handläggningen av vissa pensionsfrågor för anställ-

ningshavare vid riksdagens verk — pensionsutbetalning och i samband därmed samordning med förmåner på grund av socialförsäkring m. m. samt möjligen även bestämning till beloppet av pensionsförmån, till vilken skall föreligga rätt — inställer sig uppenbarligen spørsmålet om ordningen för anförande av besvär över beslut i sådana frågor. Inom den del av statsförvaltningen, som är underställd Kungl. Maj:t, anföres besvär över myndighets beslut i pensionsfrågor hos kammarrätten. Vid riksdagens verk gäller däremot, att besvär över delegerades och fullmäktiges beslut må anföras hos bankoutskottet. Utredningsmännen anser för sin del, att en överflyttning på Kungl. Maj:t underställd myndighet av vissa pensionsfrågor rörande riksdagens verk inte i och för sig bör sätta sistnämnda besvärordning ur spel. Enligt utredningsmännens mening torde vid en dylik överflyttning få förutsättas, att anställningshavare vid riksdagens verk som ej åtnöjer sig med beslut, som fattats av myndighet inom den allmänna statsförvaltningen, gör ansökning i frågan hos delegerade för riksdagens verk. Över beslut av delegerade kan därefter besvär anföras i vanlig ordning hos bankoutskottet.

Utredningsmännen får emellertid i samband härmed anmäla, att från de i överläggningarna deltagande organisationernas sida uttalats, att det ur principiell synpunkt är önskvärt att möjlighet införes att få uppkomna frågor angående den rätta tillämpningen av avlönings- och pensionsbestämmelser, som utfärdats för riksdagens verk, efter besvär prövade av administrativ domstol på samma sätt som gäller beträffande motsvarande frågor rörande andra statsanställda. Önskemålet föreligger generellt och alltså oberoende av om de avsedda besluten fattats av myndighet vid riksdagens verk eller av annan statlig myndighet. Organisationerna är medvetna om att en dylik besvärordning inte kan realiseras i detta sammanhang men har vid sitt biträdande av vad utredningsmännen uttalat i fråga om besvärordningen understrukt, att frågan härom bör bli föremål för fortsatt uppmärksamhet. Med hänsyn till att det sålunda väckta spørsmålet får anses falla utom ramen för utredningsuppdraget har utredningsmännen inte ansett sig böra göra något uttalande i ämnet.

Under åberopande av vad i det föregående i skilda hänseenden anförts får utredningsmännen förorda, att delegerade för riksdagens verk måtte föreslå riksdagen att

A. besluta att en pensionsreglering för anställningshavare vid riksdagens verk skall genomföras enligt i princip samma grunder som gäller för andra anställningshavare i statens tjänst,

B. bemyndiga delegerade för riksdagens verk att i hudsaklig överensstämmelse med det härvid såsom bilaga A fogade förslaget förordna i fråga om tillämpning av statens pensionslöneförordning och statens allmänna tjänstepensionsreglemente m. m. beträffande anställningshavare vid riksdagens verk, samt

C. besluta att delegerade för riksdagens verk skall såvitt angår dessa verk äga befogenhet motsvarande den, som enligt riksdagens bemyndigande tillkommer Kungl. Maj:t, att i anslutning till statens allmänna tjänstepensionsreglemente eller eljest meddela särskilda bestämmelser eller beslut

i frågor rörande statlig personalpensionering och därmed sammanhängande frågor samt om kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Bilaga A

Förslag
till

bestämmelser i fråga om tillämpning vid riksdagens verk av statens pensionslöneförordning och statens allmänna tjänstepensionsreglemente m. m.

Härigenom förordnas som följer.

I fråga om anställningshavare vid riksdagens verk skola, i enlighet med vad nedan sägs, tillämpas

dels statens pensionslöneförordning,

dels statens allmänna tjänstepensionsreglemente,

dels ock Kungl. Maj:ts kungörelse med särskilda bestämmelser angående tillämpningen av statens allmänna tjänstepensionsreglemente beträffande vissa ordinarie, medelst förordnande för viss tid tillsatta tjänster m. fl.

Härvid skall vad i nämnda författningar — dock icke i 1 § statens pensionslöneförordning samt i 2 § 2 mom., 3 § 2 mom., 6 § tredje stycket, 8 § 1 mom. och 15 § statens allmänna tjänstepensionsreglemente — sägs om Kungl. Maj:t avse delegerade för riksdagens verk, i den mån icke delegerade annat förordna, samt i övrigt gälla följande särskilda bestämmelser.

1. *Bestämmelser i anslutning till statens allmänna tjänstepensionsreglemente.*

a) Vid reglementets tillämpning likställes

lönegradsplacerad tjänst vid riksdagens verk, å vilken avlöningsreglementet för riksdagens verk äger tillämpning, med statlig lönegradsplacerad tjänst, å vilken statens allmänna avlöningsreglemente äger tillämpning samt

arbetare vid riksdagens verk med arbetare i annan statens tjänst.

b) Ledamot av riksbankens direktion eller riksgäldsdirektör, som avgår från sin tjänst för att tillträda statsrådsämbete, äger så länge han i oavbruten följd innehar sådant ämbete eller innehar befattning i statens tjänst, som ej är förenad med tjänstepensionsrätt, eller av Kungl. Maj:t meddelat uppdrag, för vilket ersättning av statsmedel utgår, dock längst till utgången av den månad varunder han uppnår 67 års ålder, vara underkastad de i reglementet meddelade bestämmelserna om pensionsförmåner som om han alljämt kvarstode i förstnämnda tjänst.

c) Vad i 5 § första stycket c) sägs äger icke tillämpning beträffande riksdagens justitieombudsman, riksdagens militieombudsman eller den som är fullmäktig i riksbanken eller i riksgäldskontoret.

2. *Bestämmelser i anslutning till Kungl. Maj:ts kungörelse med särskilda*

bestämmelser angående tillämpningen av statens allmänna tjänstepensionsreglemente beträffande vissa ordinarie, medelst förordnande för viss tid tillsatta tjänster m. fl.

a) Vid kungörelsens tillämpning beträffande annan tjänsteman än riksdagens justitieombudsman eller riksdagens militieombudsman skall iakttagas, att rätt till förordnandepension skall föreligga, om tjänsten innehafts i oavbruten följd det antal tjänsteperioder, som närmast motsvarar 12 år, även om tiden för tjänsteinnehavet icke uppgår till 12 år.

b) Kungörelsen skall äga tillämpning beträffande riksdagens justitieombudsman och riksdagens militieombudsman, med iakttagande *dels* att rätt till förordnandepension skall föreligga jämväl vid avgång från ombudsmansämbetet, som icke tillika innefattar avgång ur statens tjänst, och jämväl därest ombudsmansämbetet icke innehafts i oavbruten följd under minst 12 år men under sammanlagt minst två fulla tjänsteperioder, var och en räknad från det tjänsten på grund av val under en riksdag tillträtts till dess nytt val förrättas under fjärde året därefter, *dels ock* att den i kungörelsen i anslutning till 11 § reglementet under punkt 1 tredje stycket intagna föreskriften icke skall tillämpas.

I stället för de i kungörelsen i anslutning till 12 § reglementet under punkt 2 intagna föreskrifterna skall beträffande riksdagens justitieombudsman och riksdagens militieombudsman gälla följande. Förordnandepensionsbelopp för månad räknat skall, där ombudsmannaämbete innehafts under en sammanlagd tid motsvarande minst tre fulla tjänsteperioder, utgöra 65 procent av ombudsmannens pensionsunderlag (*hel förordnandepension*) samt eljest motsvara hel förordnandepension minskad med $1/160$ för varje full fjärdedel av år, varmed den sammanlagda tid ombudsmansämbete innehafts understiger 12 år, dock med högst $24/160$ samt med iakttagande, att i fall som avses i 5 § reglementet minskning icke skall ske i vidare omfattning än som beräknas hava skett, därest vederbörande kvarstått i tjänst intill pensioneringsperiodens övre gräns.

Bilaga B

Protokoll fört vid överläggningar den 27 april 1959 mellan bankdirektören Hjalmar Ekengren och expeditionschefen Folke Ericson såsom av delegerade för riksdagens verk utsedda utredningsmän, å ena sidan, samt representanter för Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion, å andra sidan, angående vissa frågor rörande pensionsreglering för anställningshavare vid riksdagens verk.

1 §.

Enligt utdrag av protokoll den 25 april 1958 hade delegerade för riksdagens verk samma dag uppdragit åt bankdirektören i riksbanken Hjalmar Ekengren och expeditionschefen i civildepartementet Folke Ericson att

verkställa utredning angående pensionsreglering för anställningshavare vid riksdagens verk i anslutning till den pensionsreglering för anställningshavare vid statsförvaltningen i övrigt, varom förslag framlagts genom propositionen 1958: 157. Det skulle ankomma på utredningsmännen att bereda vederbörande personalorganisationer vid riksdagens verk tillfälle att framföra sina synpunkter, i den mån för riksdagens verk speciella frågor förelägo, som berörde till dessa organisationer ansluten personal.

I anslutning härtill hade mellan utredningsmännen, å ena sidan, samt representanter för Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion, å andra sidan, upptagits överläggningar i fråga om en pensionsreglering för riksdagens verk och därmed sammanhängande frågor.

2 §.

Det antecknades

1) att överenskommelser den 26 mars 1958 och den 25 mars 1959 — under förbehåll för Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — träffats mellan representanter för civildepartementet, å ena sidan, och för de vid här ifrågakarande överläggningar representerade huvudorganisationerna, å andra sidan, angående

a) en pensionsreglering för bl. a. statsanställda inom den under Kungl. Maj:t lydande förvaltningen samt angående vissa allmänna frågor rörande tilläggs- och övergångsbestämmelser i anledning av pensionsregleringen,

b) vissa frågor rörande pensioner enligt tidigare bestämmelser till anställningshavare inom bl. a. den Kungl. Maj:t underställda förvaltningen och deras efterlevande, nämligen rörande basbelopp och folkpensionssamordning ävensom, vad angår fall där anställningen upphört efter den 31 mars 1958, viss omreglering av pensioner, och

c) kompensation för höjda folkpensionsavgifter fr. o. m. 1957 enligt vissa grunder till tjänstemän inom nämnda del av statsförvaltningen,

2) att 1958 års riksdag godkänt förenämnda överenskommelse av den 26 mars 1958 och att den till 1959 års riksdag avlätna propositionen nr 151 innefattar förslag i de av överenskommelsen den 25 mars 1959 omfattade frågor, som påkalla ställningstagande från riksdagens sida, samt

3) att preliminär överenskommelse mellan representanter för statens avtalsnämnd och för Statstjänarkartellen träffats angående de grunder för inplacering i pensionslöneklasser av arbetare i statens tjänst, om vilka avtalsnämnden enligt statens pensionslöneförordning skall ha att besluta.

Vid de nu förda överläggningarna i fråga om pensionsreglering för riksdagens verk uppnåddes enighet om att — under förbehåll för delegerades och riksdagens godkännande — vad i förenämnda överenskommelser anges och vad i övrigt på grund av nämnda riksdagsbeslut och propositionsförslag kommer att gälla för anställningshavare inom den Kungl. Maj:t underställda statsförvaltningen skall vara tillämpligt även i fråga om anställningshavare vid riksdagens verk, dock att vid det nya pensionssystemets sålunda utsträckt tillämpning skall iakttas vad som framgår av *bilaga* vid detta protokoll.

Härjämte uppnåddes — under förbehåll för delegerades godkännande —

överenskommelse om att nuvarande övergångsbestämmelse rörande kvinnlig befattningshavares hänförande till pensioneringsperiod alltjämt skall gälla samt att arbetare vid riksbankens pappersbruk eller sedeltryckeri, som personligen tillhört övergångsgrupp A eller B, i fortsättningen skall åtnjuta garanti för inplacering i pensionslöneklass F respektive E.

3 §.

Utredningsmännen förklarade sig i enlighet härmed vilja hos delegerade för riksdagens verk förorda, att delegerade måtte föreslå riksdagen att

A. besluta att en pensionsreglering för anställningshavare vid riksdagens verk skall genomföras enligt i princip samma grunder som gälla för andra anställningshavare i statens tjänst,

B. bemyndiga delegerade för riksdagens verk att i huvudsaklig överensstämmelse med det härvid såsom bilaga fogade förslaget förordna i fråga om tillämpning av statens pensionslöneförordning och statens allmänna tjänstepensionsreglemente m. m. beträffande anställningshavare vid riksdagens verk, samt

C. besluta att delegerade för riksdagens verk skola såvitt angår dessa verk äga befogenhet motsvarande den, som enligt riksdagens bemyndigande tillkommer Kungl. Maj:t att i anslutning till statens allmänna tjänstepensionsreglemente eller eljest meddela särskilda bestämmelser eller beslut i frågor rörande statlig personalpensionering och därmed sammanhängande frågor samt om kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Vad utredningsmännen sålunda förklarar sig vilja förorda godtogs av organisationerna.

4 §.

Det förutsattes, att innehållet i sådana övergångs- och tilläggsbestämmelser m. m., som Kungl. Maj:t kan komma att meddela i anslutning till pensionsregleringen för statsanställda, i princip skall i tillämpliga delar gälla vid riksdagens verk. I den mån för riksdagens verk speciella frågor återstå, som beröra till organisationerna ansluten personal, förutsattes att separata överläggningar i dessa frågor skola i erforderlig utsträckning upptagas med organisationerna.

Därjämte förutsattes det, att separata överläggningar i erforderlig utsträckning skola ske med organisationerna *dels* i fråga om pensionsrätt enligt statens allmänna tjänstepensionsreglemente för arvodesanställd personal m. fl. vid riksdagens verk, *dels ock* i fråga om den närmare inplaceringen i pensionslöneklasser av arbetare vid riksdagens verk enligt de normer, som gälla för andra arbetare i statens tjänst.

Vid protokollet:

K.-E. Renström

Godkännes

för utredningsmännen

Hjalmar Ekengren Folke Ericson

för Statstjänarkartellen

Carl Bladh

för Statstjänstemännens riksförbund

Sture Lannefjord

för Sveriges akademikers central-
organisation

Tobias Lund

för Tjänstemännens centralorganisa-
tions statstjänstemannasektion

Lennart Lundgren